

Rødlisterarter i Stord og Fitjar,
samt litt generelt om natur og sjeldne
naturtyper i
Sunnhordland

Per Fadnes

Høgskolen på Vestlandet

2017

Takk til Arne Vatten som har gitt oppdatert informasjon om fuglefaunaen på Stordøya.

Alle bildene er tatt av forfatteren med unntak av
Havburkne, fagerrogn, brunskjene og gul pærelav som er tatt av Asbjørn Knutsen og
Pusleblom, steinstorkenebb, alm og ask som er tatt av Jan Rabben.
Kartutsnittene er tatt fra Artskart, Artsdatabanken.
Forsidebilde: *Soleigro Baldellia repens*, Flammevokssopp *Hygrocybe intermedia* og gul
pærelav *Pyrenula occidentalis*.

Rødlisterarter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Innhold

Innledning.....	4
Rødlisten 2015.....	4
Vegetasjonssoner i Sunnhordland	6
Geologi og topografi	7
Sunnhordland et plantegeografisk møtepunkt	7
Viktige og sjeldne naturtyper i Sunnhordland.....	10
Strandeng NT - nær truet.....	10
Kulturmarkseng VU - sårbar	11
Slåtteeeng EN - sterkt truet.....	12
Kystlynghei EN- sterkt truet	12
Boreonemoral regnskog EN - sterkt truet.....	13
Havstrandvegetasjon med dvergålegras CR - kritisk truet	14
Rikere myrflate i låglandet Sterkt truet EN	15
Lågurt eikeskog Nær truet NT	16
Hule eiker	16
Nærmere beskrivelse av rødlistearter i Stord og Fitjar.....	18
Karplanter.....	18
Moser	31
Alger.....	34
Lav.....	34
Sopp	46
Virvelløse dyr.....	72
Fisk	74
Pattedyr.....	75
Fugl.....	76
Litteratur	81

Innledning

Rødlisten er et uttrykk for hvordan vi mennesker forvalter naturen rundt oss. Egentlig har vi ikke noe ønske om å ha en rødliste, og målet med rødlisten er at artene som står her og er truet skal kunne bli tatt ut av rødlisten etter hvert som trusselen mot dem opphører. Dette skjer i liten grad, mens det heller er det motsatte som ofte er tilfelle. Rødlisten blir fornyet hvert femte år, og den siste listen kom i 2015 (Henriksen og Hilmo 2015).

Den gir en oversikt over arter som har en risiko for å dø ut dersom utviklingen fortsetter på samme måte som nå. Artene på rødlisten er rangert i ulike kategorier avhengig av hvor alvorlig tilstanden er for å dø ut. Arter som står på rødlisten i Norge kan godt være mer vanlig, og ikke være truet, i andre deler av verden.

De fleste artene på rødlisten har som kjennetegn at populasjonene minker, som oftest på grunn av ulike menneskelige aktiviteter, bl.a. påvirkning og redusering av leveområdet.

Denne rapporten har som mål å beskrive arter som står på rødlisten og som forekommer på Stordøya, nærmere bestemt i kommunene Stord og Fitjar.

Kunnskapen om artene i de to kommunene er delvis basert på eget feltarbeid, men og på eksisterende databaser som har opplysninger om forekomsten av ulike arter i ulike organismegrupper. Omtale av de ulike artene, samt bilder, vil derfor være noe ulikt presentert p.g.a. egne erfaringer med de ulike organismegruppene er begrenset til noen få grupper, særlig karplanter og sopp.

Disse gruppene blir presentert mer utførlig bl.a. med bilde, mens andre grupper blir presentert mer summarisk. En del av teksten er hentet fra den nye rødlista.

Noen artsgrupper er lite undersøkt i Sunnhordland og derfor foreligger også lite informasjon om disse gruppene lokalt. Dette gjelder i hovedsak virvelløse dyr og alger. Andre grupper er dårlig undersøkt og er derfor også sannsynligvis mangelfulle, f.eks. moser.

Rødlisten 2015

For rødlisting i 2015 ble 20915 norske arter vurdert (Henriksen og Hilmo 2015). Av disse ble 16477 vurdert til livskraftige, mens 4438 arter havnet på rødlisten. Av disse ble 2355 arter vurdert som truet.

Dette er en liten nedgang siden rødlisten i 2010 da 4599 arter kom på rødlisten der 2398 ble vurdert som truet. De artsgruppene med flest arter på rødlisten er biller og sopp.

For Stord og Fitjar er det totale antallet som er på rødlisten noe usikkert fordi en del artsgrupper er dårlig kjent, men i dag kjenner en til totalt ca. 150 arter. Også her er det sopp som utgjør den største gruppen med ca. 40% av alle kjente arter på rødlisten. Dette skyldes bl.a. en omfattende inventering av denne gruppen de siste årene, og særlig sopp som har sin hovedforekomst i gammelt kulturlandskap.

Ulike rødlistekategorier

De ulike artene på rødlisten blir plassert i ulike kategorier avhengig av hvor stor faren er for at de skal forsvinne fra norsk natur. Det er arter innenfor kategoriene *kritisk truet (CR)*, *sterkt truet (EN)* og *sårbar (VU)* som regnes som truet i ordets rette forstand. Arter i de to siste kategoriene, *nær truet (NT)* og *datamangel (DD)*, kan seinere havne i en av kategoriene for truete dersom utviklingen fortsetter eller kunnskapen om artene øker.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

RE Regionalt utdødd (Regionally Extinct)

En art er Regionalt utdødd når det er svært liten tvil om at arten er utdødd fra aktuell region (her Norge). For at arten skal bli inkludert i denne kategorien må den ha vært etablert reproduserende i Norge etter år 1800.

CR Kritisk truet (Critically Endangered)

En art er Kritisk truet når best tilgjengelig informasjon indikerer at eit av kriteriene A-E for Kritisk truet er oppfylt. Arten har da ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for å dø ut innen 3 generasjoner, minimum 10 år).

EN Sterkt truet (Endangered)

En art er Sterkt truet når best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for Sterkt truet er oppfylt. Arten har da svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for å dø ut innen 5 generasjoner, minimum 20 år).

VU Sårbar (Vulnerable)

En art er Sårbar når best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for Sårbar er oppfylt. Arten har da høy risiko for å dø ut (10% sannsynlighet for å dø ut innen 100 år).

NT Nær truet (Near Threatened)

En art er Nær truet når den ikke tilfredsstillende noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nær ved å tilfredsstillende noen av disse kriteriene nå eller i nær framtid.

DD Datamangel (Data Deficient)

Kategorien Datamangel blir brukt når det ikke kan gjøres en gradert vurdering av risiko for å dø ut, men det samtidig blir vurdert som svært sannsynlig at arten ville blitt med på Rødlisten dersom en hadde tilstrekkelig informasjon.

Kriterier for at arter havner på rødlisten

For kategoriene *kritisk truet CR*, *sterkt truet EN* og *sårbar VU* har IUCN (Den internasjonale naturvernunionen) utviklet et kvantitativt kriteriesett med fem kriterier, A-E, som artene vurderes mot. Kriteriesettet og kategoriene muliggjør standardiserte etterprøvbare vurderinger, økt objektivitet og dokumentasjon om hvorfor en art er rødlistet.

Arter vurderes mot alle kriteriene, og det kriteriene som gir høyest sjanse for utdøing blir gjeldene.

De ulike kriteriene handler om følgende:

- A. Sterk populasjonsreduksjon
- B. Begrenset utbredelsesområde
- C. Begrenset populasjonsstørrelse
- D. Svært få reproduksjonsdyktige individ
- E. Kvantitativ analyse av risiko for utdøing

For mer utfyllende informasjon om kriteriene henvises til www.artsdatabanken.no

Rødlistearter i Stord og Fitjar

Tabellen under gir en oversikt over antall rødlistearter fordelt på ulike organismegrupper. Som tabellen viser er det store mangler når det gjelder opplysninger om rødlistede virvelløse dyr i Stord og Fitjar.

For mer detaljerte opplysninger henvises til lenken til artsdatabanken over.

Artsgruppe	Rødlistearter	Truete arter	Rødlistearter	Truete arter
	Norge	Norge	Stord/Fitjar	Stord/Fitjar
Virvelløse dyr	2419	1215	? (5)	?(3)
Fisker	19	7	3	3
Amfibier	3	1	0	0
Krypdyr	0	0	0	0
Fugl	82	46	19	6
Pattedyr	24	17	2	1
Alger	56	18	1	1
Moser	239	142	7	4
Lav	309	217	28	21
Sopp	910	446	52	24
Karplanter	377	246	25	16
Totalt	4438	2355	142	79

Tabell 1. Oversikt over rødlistearter/truete arter i Norge og i Stord/Fitjar pr. 2015.

Vegetasjonssoner i Sunnhordland

Temperaturen endrer seg fra ekvator og nordover noe som og fører til at plantedekket endrer seg. I denne sammenheng snakker vi om ulike vegetasjonssoner. Dette er normalt en sør-nord gradient, men p.g.a. at Norge i innlandet består av relativt høye fjell, blir det hos oss også en vest-øst gradient ved at temperaturen også endrer seg fra vest mot øst.

Mesteparten av de ytre kystområdene i Norge opp til Møre og Romsdal kommer inn under Boreonemoral vegetasjonssone (Moen 1998)

I denne sonen kan vi finne edellauvskog med eik, ask, alm, lind og hassel i sørvendte lier. Ellers dominerer furuskog på våre kanter på skinnere jord med innslag av løvtre som rogn, bjørk, svartor og kristtorn. Helt ut mot kysten finner vi åpen kystlynghei, en vegetasjonstype som er menneskeskapt gjennom generasjoners bruk av områdene bl.a. til beiteland.

I tillegg til denne temperaturgradienten vil vi også ha en oseangradient siden mesteparten av Sunnhordland grenser til havet i vest. Dette er i hovedsak en vest-øst gradient. Helt i vest har vi et typisk oseanisk klima med mye nedbør, høy relativ fuktighet og små forskjeller mellom vinter- og sommertemperatur. Siden planter har ulike klimakrav finner vi også endringer i vegetasjonen langs denne gradienten. Når vi kommer lengre øst får vi et mer kontinentalt klima.

Den karakteristiske kystregionen vi har i de ytre deler av Sunnhordland blir igjen delt inn i ulike vegetasjonsseksjoner. Helt ytterst mot kysten får vi det vi kaller «sterk oseanisk seksjon (O3), vintermild underseksjon (O3t)» der vi finner et planteliv som er særlig frostømfintlig og

som kun finnes i de mest vintermilde deler av landet. Her finner vi f.eks. den typiske kystlyngheien dominert av purpurlyng (*Erica cinerea*).

Lengre mot øst finner vi først «*Humid underseksjon (O3h)*» som også er karakterisert av vestlige vegetasjonstyper som er avhengig av høy luftfuktighet. Her kan vi bl.a finne artsfattige fjellområder som mangler en rekke fjellarter som krever mer stabile vintertemperaturer. Det meste av ytre Sunnhordland hører under sterkt *sterkt oseanisk seksjon (O3)*. Stordøya er delt på langs der den vestlige delen hører under *vintermild underseksjon O3t*, mens den østlige delen kommer inn under *humid underseksjon O3h*. Til sammenligning ligger hele Bømlo og Austevoll under *vintermild underseksjon*, mens bare den vestlige delen av Tysnes hører til O3 - *sterk oseanisk seksjon*, nærmere bestemt *humid underseksjon Oh3*. For mer utdyping av vegetasjonssoner og vegetasjonsseksjoner henvises til Vegetasjonsatlas for Norge (Moen 1998).

Geologi og topografi

I tillegg til klimatiske forhold har også egenskaper ved geologien betydning for vegetasjonen. Lett forvitrbare bergarter særlig med innslag av kalk gir et rikere planteliv enn sure bergarter. Kalksteinsbergarter finner en hovedsakelig som små flekker på østsiden av Stord, særlig på Huglo, men lavere deler av kommunen er rik på fyllitt (råtastein) som og forvitrer lett og som også kan ha innslag av kalk. Slike områder gir rikt jordsmonn og dermed et rikere planteliv av mer krevende arter. Dette kan og ha innvirkning på andre artsgrupper som f.eks. lav og sopp. I Fitjar finnes en del gabbro og grønnstein som også forvitrer bra og er næringsrike, mens en i vest i Fitjarøyane har granittiske bergarter som er sure og forvitrer dårlig. Dette avspeiler til en viss grad plantelivet i de to kommunene.

Topografisk er også Stordøya spesiell. Mesteparten av begge kommunene består av det vi vil kalle fjellområder, selv om de høyeste toppene ikke er mer en vel 700 m høye. Skoggrensen er lav, noe som både er klimatisk og kulturelt betinget, bl.a. har et sterkt beitetrykk vært med å holde skogen borte. De lavestliggende områdene finner en naturlig langs kysten og særlig i sør-øst. Denne nærheten mellom fjell og kyst får også betydning for plantedekket, noe som blir beskrevet i neste punkt.

Sunnhordland et plantegeografisk møtepunkt

Plantedekket gir ofte en god indikasjon både på klimatiske faktorer og edafiske og geologiske forhold. Det er derfor ofte viktig for å si noe om hvilke andre artsgrupper en kan forvente å finne i de ulike vegetasjonstypene.

På grunn av den kystnære beliggenheten og de klimatiske forholdene en finner i Sunnhordland, blir regionen et møtepunkt for flere plantegeografiske element som typiske kystplanter, sørlige arter, fjellplanter og ubikvistene (de som finnes over alt).

Kystplanter

Mange planter er avhengig av et mildt og fuktig klima for å kunne vokse. Disse finner vi ofte bare i et tynt belte langs kysten vår, hovedsakelig i Sør-Norge.

Eksempler på slike kan være Kusymre (*Primula vulgaris*) som er fylkesblomst i Hordaland. En annen plante med ekstrem kystnær utbredelse er purpurlyng (*Erica cinerea*), som bare finnes ytterst på kysten, hovedsakelig i kystlynghei. Ellers må en nevne kristtorn (*Ilex aquifolium*) som har sin hovedutbredelse i Sunnhordland og finnes i kommunevåpenet til Stord.

Figur 1. Kusymre (*Primula vulgaris*) med utbredelseskart

Figur 2. Purpurlyng (*Erica cinerea*) med utbredelseskart.

Det finnes også en rekke andre arter, både planter og lav, som kun vokser i kystnære områder. Mange av disse er sjeldne og rødlistede og vil bli omtalt under beskrivelsen av rødlistearter seinere i dokumentet.

Fjellplanter

I Sunnhordland møter kystplantene planter som er typiske fjellplanter, og som er mer vanligere lengre øst i Norge der klimaet er mer kontinentalt med kalde vintre og varmere somre. En del typiske fjellplanter finnes imidlertid også i fjellområdene i Sunnhordland, og flere av disse kan en faktisk finne nesten i fjæresteinene.

Figur 3. Rødsildre (*Saxifraga oppositifolia*) fra Hovaneset og bergfrue (*Saxifraga cotyledon*) fra Hodnaneset.

Normalt er fjellplanter effektive til å akkumulere varme. Hvis lufttemperaturen blir på godt over 20° C, kan vevet bli varmet opp til mellom 40 og 50° C, noe som kan føre til inaktivering av proteiner. De kan derfor normalt ikke vokse i områder der temperaturene kan bli så høye. Likevel ser vi at noen av disse plantene vokser ved havnivå. Dette er særlig vanlig i Nord-Norge, men vi finner dette fenomenet også mange steder i Sunnhordland.

Sørlige arter

En del arter blir regnet som sørlige arter, og mange av disse har sin globale nordgrense i Sunnhordland.

Disse artene trenger varme somre for å fullføre livssyklusen sin bl.a. vekst og utvikling, modning og spredning av frø. Flere av disse er sjeldne i Norge og står på den norske rødlisten. Eksempler på slike arter som vil bli behandlet seinere er trådbregne (*Calamistrum globuliferum*), soleigro (*Baldellia repens*), bustsivaks (*Isolepis setacea*) og dvergålegras (*Zostera noltei*).

Relikter fra postglasial varmetid

Fra yngre steinalder til bronsealder (8000-4000 år før nåtid) var klimaet mye varmere enn det er i dag. Det gjorde at mange planter som vi ikke finner i Sunnhordland i dag var mer vanlige på denne tiden. I dag har de fleste forsvunnet fra vårt område, men noen arter har klart å overleve lokalt på klimatisk gunstige lokaliteter som vi nettopp kan finne i Sunnhordland. En av disse artene er Storak (*Cladium mariscus*), som er kjent fra to innsjøer i Stord (Tveitavatnet og Iglatjønn), to innsjøer i Bømlo og er ellers i Norge bare kjent fra to innsjøer i Vest-Agder. Den andre arten er kongsbregne (*Osmunda regalis*), som i 2009 ble funnet for første gang i Sunnhordland, nærmere bestemt på Grutle i Bømlo kommune (Sørensen 2013).

Som vi ser av de ulike plantegeografiske elementene som er beskrevet over, er Sunnhordland en «smeltedigel» der flere ulike slike plantegeografiske element møtes. I tillegg til disse elementene er det og et møtepunkt for noen nordlige arter, som har sin sørgrense i vårt distrikt. Disse klarer seg dårlig når temperaturen blir for høy.

Viktige og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

På grunn av klimatiske, geologiske og topografiske forhold finner en ganske varierte naturforhold i Sunnhordland, noe som gir opphav til en rekke ulike naturtyper. En svært vanlig naturtype her er kystfuruskog med ulik utforming. I tillegg er det plantet en god del kulturskog både med norsk gran og sitkagran. Det vil være for mye å gå i dybden på alle ulike naturtyper her. Siden dette i utgangspunktet er en rødliste, vil det være naturlig å nevne de naturtypene som står på rødlisten over naturtyper (Fremstad og Moen 2001). Noen naturtyper er blitt så kalte *Utvalgte naturtyper* med egen handlingsplan. Her legges det vekt på *naturtyper som er særlig truet, som er viktig for en eller flere prioriterte arter, har en vesentlig del av sin utbredelse i Norge eller har internasjonale forpliktelser knyttet til seg* (miljøstatus.no). Naturmangfoldloven gir grunnlag for å gi truede arter en særskilt sikring ved at de får status som *prioriterte arter*. Generell inndeling av naturen i naturtyper er etter hvert blitt en ganske avansert vitenskap, som i dag er beskrevet i en rekke rapporter under tittelen «Natur i Norge» (NiN) (se f.eks. Bratli m. fl. 2016).

Strandeng

NT - nær truet

Strandenger er som navnet sier enger langs kysten, og finnes stort sett langs hele norskekysten. De finnes oftest på beskyttede lokaliteter og består i hovedsak av grus, silt eller leire. Det er naturlig at de også inneholder kalkrike sedimenter. Plantene som vokser her må ha en viss toleranse for salt. Saltholdigheten i grunnen varierer avhengig av plassering i forhold til ferskvannskilder som elver, bekker og brakkvann.

Strandenger er mest sannsynlig en naturlig forekomst som et resultat av landhevingen etter istiden, men er mange steder i stor grad opprettholdt gjennom beiting av husdyr. En kan derfor ofte finne typiske beitemarksopp på slike biotoper men og mange rødlistearter av karplanter, biller og sommerfugler.

Figur 4. Liten strandeng fra Nautøya, Stord med flere funn av sjeldne beitemarksopp.

Kulturmarkseng blir og ofte omtalt som naturbeitemark. I dette ligger at engen har vært nyttet til beite for husdyr, primært sau og storfe. Slike enger har lang kontinuitet, noe som betyr at de har vært drevet på tradisjonelt vis i generasjoner uten at det har vært foretatt gjødsling eller jordbearbeiding av noe slag. Et jevnt beitetrykk har også ført til at områdene forblir treløse. Karakteristisk inneholder bunnsjiktet et rikt mosedekke som holder på en del fuktighet og gir område en karakteristisk farge som er forskjellig fra den irrgønne fargen på mer intensive gjødslede enger. Kulturmarkseng har et rikt mangfold av både karplanter, sopp og insekter, der mange av dem er begrenset nettopp til slike naturtyper. Gjødsling vil oftest føre til en irreversibel endring i kvaliteten til området, ved at det store mangfoldet av sjeldne og karakteristiske arter forsvinner og erstattes av mer vanlige næringskrevende arter. Området går fra å ha et stort biologisk mangfold til å inneha få mer ordinære arter. Opphør av beite er og en trussel mot slike områder. Dette vil etter hvert føre til gjengroing, med den konsekvens at mange av de særegne artene forsvinner. Gjeninnføring av beitedyr kan i noen tilfeller reversere utviklingen, og bringe tilbake det opprinnelige mangfoldet.

Figur 5. Kulturmarkseng på Hovaneset, Stord med stort innslag av rødlistede arter, særlig sopp.

Sunnhordland har fremdeles en god del slike lokaliteter med stort innslag av sjeldne og rødlistede arter, særlig av sopp. Slike lokaliteter oppfattes i dag som sårbare og kan forsvinne innen kort tid dersom utviklingen av landbruket fortsetter slik som i dag, med nedlegging, opphør av beite eller intensiv gjødsling.

Slåtteeng

EN - sterkt truet

På samme måte som kulturmarkseng er slåtteeng en menneskeskapt naturtype. Den er svært artsrik både på karplanter, sopp og insekter. Slåtteenger har lang kontinuitet, har ikke blitt gjødslet men slått på et tidspunkt slik at plantene får anledning til å frø seg.

Figur 6. Gammel slåtteeng fra et nedlagt småbruk på Aanuglo, Tysnes

I tillegg til slått har det gjerne vært vanlig med høstbeiting av sau. I slike slåtteenger som den på bildet over, kan en finne en rekke ulike orkideer, marinøkler og sjeldne og rødlistede sopp og insekter. Slåtteenger regnes i dag som sterkt truet siden det er få steder slike driftsformer fremdeles holdes i hevd. I 2009 ble slåttemark utvalgt naturtype og fikk egen handlingsplan (DN 2009). Det regnes med at det i dag kun finnes 12-15000 dekar med artsrik slåttemark igjen i Norge (Svalheim 2012). Når driftsformen opphører, fører dette til gjengroing, eventuelt gjødsles områdene opp, plantes til med skog eller bygges ut. I Stord og Fitjar er det lite sannsynlig at det i dag finnes rester av denne naturtypen. Bildet over er fra et nedlagt småbruk på Aanuglo på Tysnes der grasen fremdeles slås etter gamlemåten. En annen kjent slåttemark i Sunnhordland er Lauvåsen i Sveio. På begge disse slåtteengene er det funnet en rekke sjeldne arter.

Kystlynghei

EN- sterkt truet

Kystlynghei er også en menneskeskapt naturtype holdt i hevd gjennom generasjoner gjennom brenning og beiting. På den måten er landskapet holdt åpent og mer eller mindre treløst. Kystlynghei er en naturtype som har vært vanlig langs hele vestkysten av Europa. I dag er den truet bl.a. av opphør av beite og gjengroing. Den er derfor vurdert som en sterkt truet

naturtype, og fikk i 2015 status som utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven. Det er i denne sammenhengen utarbeidet handlingsplan for naturtypen (DN 2013).

Kystlynghei er en sentral del av det åpne kystlandskapet og er særlig framtrædende i «*klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O3)*». Den er dominert av urter, gas og lyng, særlig røsslyng. På de ytterste delene av kysten som kommer inn under «*vintermild underseksjon (O3t)*» overtar i stor grad purpurlyngen (Figur 7). Denne var tidligere på rødlisten, men er tatt ut av rødlisten 2015. Kystlyngheien er ofte en mosaikk av ulike naturtyper og kan bl.a. inneholde flekker av naturbeitemark, strandeng og myr.

Figur 7. Kystlynghei fra Holme på Bømlo med stort innslag av purpurlyng og beitende villsau.

Boreonemoral regnskog

EN - sterkt truet

De fleste er nok ikke klar over at vi på Stordøya har skog som omtales som regneskog, og at dette i tillegg er en svært sjelden og rødlistet naturtype. Dette er et viktig levested for sjeldne og rødlistede moser og lav med oseanisk utbredelse, og naturtypen er viktig i europeisk sammenheng. Mange av artene som vokser her finnes ikke andre steder i Nord-Europa. Kjerneområdet for slik skog i Norge finner vi i de sør-vestlige delen av Stord kommune innenfor vegetasjonsseksjonen *sterkt oseanisk seksjon, vintermild underseksjon* (Gaarder og Jordal 2016). Slike områder er karakterisert med høy årsnedbør og lite forskjell mellom vinter og sommertemperatur. Disse skogene begrenser seg til kløfter og bratte nordskråninger på Vestlandet.

Skogen er dominert av furu men har et relativt stort innslag av ulike løvtre som svartor, rogn, bjørk, hassel og stedvis eik og kristtorn. De sjeldne lav- og moseartene finner en stort sett som

epifytter på disse løvtrærne. De er ikke avhengige av gamle trær, men slår seg ofte ned på busker som er 5-10 år gamle.

Naturtypen er truet av utbygging. Europavei 39 fra Leirvik til Føyno deler naturtypen i to ved Digernes/Valvatnavågen, og den planlagte traseen for nye E 39 vil gjøre enda større inngrep i naturtypen

Figur 8. Fattig boreonemoral regnskog fra Valvatna på Stord.

Havstrandvegetasjon med dvergålegras

CR - kritisk truet

Figur 9. Lokalitet med dvergålegras, Leiro, Huglo

Dvergålegras er i Norge en sterkt truet art (EN) (se s. 30). Den vokser hos oss vanligvis i hydrolitteralsonen og blir dermed tørrlagt ved lavvann. Det er en sørlig termofil art, og den har sin kjente nordgrense i Hordaland. I Norge har den vært kjent fra 23 lokaliteter, men forekommer i dag bare på 13 av disse. Havstrandsvegetasjon med dvergålegras blir regnet som en *kritisk truet* naturtype (Elven 2001).

I Hordaland har dvergålegras vært kjent fra til sammen sju lokaliteter i Bømlo, Stord, Kvinnherad og Kvam. I dag er bare lokaliteten i Leiro på Huglo (Figur 9) og på Berge i Strandebarm intakte. To forekomster på Stord, i Sævarhagsvikjo og Melkjevikjo, forsvant av ukjente grunner i løpet av siste deler av 2008 eller første halvdel av 2009 (Fadnes 2010). Det er imidlertid funnet en ny lokalitet med dvergålegras i Gripnesvågen i Tysnes sommeren 2014 (Fadnes 2016). Det er derfor i dag tre kjente intakte lokaliteter av dvergålegras i Hordaland.

Rikere myrflate i låglandet

Sterkt truet EN

Figur 10. Rikmyr fra Stord, Iglatjødn naturreservat

I Stord og Fitjar er rikmyr ikke en vanlig naturtype. Slike myrer er begrenset til lavlandsområdene i Sør-Norge og sørlige deler av Nordland og omfatter myrtyper fra intermediær- til rikmyr. Den er imidlertid sjelden over store deler av Sør-Vest Norge på grunn av basefattig mineraljord. De største truslene mot slike myrer i låglandet er grøfting for oppdyrking, skogplanting og nedbygging til veier, industri og boligområder.

I Stord er det kjent to slike myrområder, Ulvatjødn og Iglatjødn der sistnevnte er naturreservat og dermed innehar et sterkt vern. I Iglatjødn vokser også den svært sjeldne planten Storak som blir omtalt seinere i rapporten. Myrer fungerer også som flomdemper og har et stort karbonlager.

Figur 10. Lågurt-eikeskog

Eikeskog er en relativt sjelden naturtype på Stordøya, men det finnes innslag av slik skog på Agdestein på østsiden av E-39. Dette er en relativt bratt skråning ned mot Langenuen, med til dels flatere partier lengre vest. Området er delvis kalkrikt men feltsjiktet er relativt fattig, bl.a. med mye storfrytle. Slik skog kan være levested for en rekke rødlistede arter, og på Agdestein er det funnet en rekke til dels sjeldne og rødlistede sopp som kun er kjent fra denne lokaliteten på Stord.

Hule eiker

Hule eiker har fått status som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven og har fått egen handlingsplan (DN 2012)

Eika kan bli svært gammel, og en regner den kan vokse som friskt tre i 300 år og deretter leve i ytterligere 300 år mens den delvis er svekket av råte. De kan etter hvert bli mer eller mindre hule, og kan siden stå i ytterligere 300 år som død/halvdød stamme. Hule eiker er trær med omkrets på minst 200cm samt eiketrær som er synlig hule og har en omkrets på minst 95 cm målt i brysthøyde (1,3 m over bakken).

Eika er i løpet av sin levetid og lange "dødsperiode" levested for en rekke sjeldne og rødlistede arter. Det oppstår etter hvert mange mikrohabitater på eika, og den lange levetiden gjør at mange arter lever i tilknytning til hule eiker. Eik er det treslaget som har flest arter knyttet til seg. Ca. 400-500 arter av lav, moser og sopp har eik som eneste eller viktigste vertstre. I tillegg kommer 8-900 insektarter som på en eller annen måte er assosiert med eika. Det betyr at minst 1500 arter er knyttet til særlig gamle og grove eiketrær (Bratli m.fl. 2016).

Figur 11. Hul eik fra Stuvasetåsen, Litlabø, Stord

Vi vet at 120 rødlistede billearter er angitt å leve i tilknytning til eik i Norge, halvparten til hule trær. I tillegg er 87 jordboende rødlistede sopp og 11 rødlistede sopp som vokser på ved knyttet til eik. Flere av disse er kjent fra Stord (se omtale av rødlistede sopp seinere). Eik er et relativt vanlig tre i Sunnhordland, og det finnes helt sikkert gamle grove og gjerne hule eiker som ikke er registrert i distriktet. En kjent lokalitet med flere gamle grove hule eiker er Stuvasetåsen på Litlabø, Stord (Figur 11). Her er og flere grove gamle eiker som enda ikke er blitt hule. I tillegg vokser det her 8-10 gamle grove styvete lindetrær, noe som viser at dette tidligere har vært en del av kulturlandskapet. Lokaliteten er omtalt i Naturtypekartlegging for Stord og Fitjar (Moe og Fadnes 2008). Lokaliteten i Stuvasetåsen kan best betegnes som en rik lågurt eik/lindeskog

Nærmere beskrivelse av rødlistearter i Stord og Fitjar

Som nevnt innledningsvis er kunnskapen om mange organismegrupper svært dårlig utredet i hele Sunnhordland, mens andre er godt dokumentert både gjennom eget arbeid og andre undersøkelser gjort i nyere tid. Det betyr at en del grupper bare summarisk blir presentert mens andre dokumenteres bedre både med bilde og mer utfyllende tekst. Imidlertid er alle databaser, samt Artskart (2017) konsultert, slik at det som er kjent innenfor de ulike organismegruppene blir dokumentert. Gamle funn som går tilbake til før 1990 er med noen unntak ikke tatt med dersom de ikke er dokumentert seinere.

Stordøya har vært interessant for botanikere i mer enn 100 år slik at særlig karplanter, men og til en viss grad sopp, har vært godt kartlagt. Allerede på slutten av 1800 tallet var Axel Blytt her og registrerte planter og sopp. Askill Røskeland, som var ansatt på Lærerskolen på 1930 tallet, har etterlatt seg et stort herbarium med planter, og seinere kom Jens Stordal på 1950 tallet og Kristen Sørheim på 1960 tallet (Sørheim 1969), som og gjorde stor innsats for plantelivet på Stord. I tillegg kan nevnes Jon Gjerstad, som tok hovedfagsoppgave på planter i ferskvann på Stord på 1930 tallet, og Olav Hansen som kom til Stord på 1920 tallet og samlet mange planter på øya inklusiv moser. I 2016 kom boka til Jan Rabben som tar for seg en stor del av Floraen i Sunnhordland (Rabben og Aarø 2017).

Soppfloraen har seinere vist seg å være svært mangelfullt kartlagt, og mye er her blitt gjort etter årtusenskiftet av bl.a. forfatteren. Her er det særlig et stort tilfang av nyoppdagede arter som vokser i kulturlandskapet som er blitt dokumentert de siste 15 årene. Mange av disse er sjeldne i landssammenheng, og flere er nye også for Hordaland og Vestlandet.

Artene innenfor de ulike organismegruppene blir presentert alfabetisk ut fra vitenskapelige navn.

Karplanter

Karplantene danner grunnlaget for de fleste naturtypene i norsk natur gjennom manifestasjon av ulike naturtyper som skog, eng, hei og myr.

I fastlands Norge er det pr i dag kjent 3317 arter av karplanter, der mer enn halvparten er fremmede arter innført etter 1800. I rødlisten for 2015 er 1357 arter vurdert, og 377 av disse er havnet på rødlisten. Av disse er 25 arter funnet i Stord og Fitjar og beskrevet under med bilde utbredelseskart og lenke til rødlisten. I oversikten under er det og tatt med noen arter som mest sannsynlig er forsvunnet fra vårt distrikt de siste 50 årene, men det er viktig å være observant på at de muligens fremdeles kan være her. Dette gjelder totalt fem arter.

Innenfor karplantene finner vi plantegruppene karsporeplanter (bregner, sneller, kråkefotplanter), nakenfrøete (bartrærne våre) og dekkfrøete som omfatter de fleste kjente trær og planter.

Karplantene formerer seg kjønnet ved sporer (karsporeplantene) og frø (frøplantene).

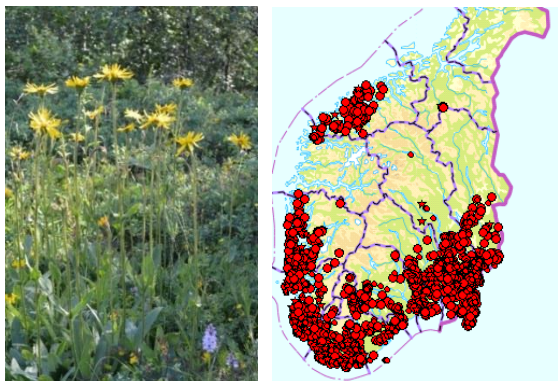
Karplantene har ulike krav til klimatiske, geologiske og edafiske (jord) forhold, og kan på den måten være gode indikatorer og si mye om slike miljøfaktorer der de vokser.

Artene som er beskrevet for Stord og Fitjar er beskrevet alfabetisk etter latinsk navn med unntak av evjestarr som er tatt helt til slutt siden denne mangler både bilde og kart.

Solblom

Arnica montana L.

NT – nær truet

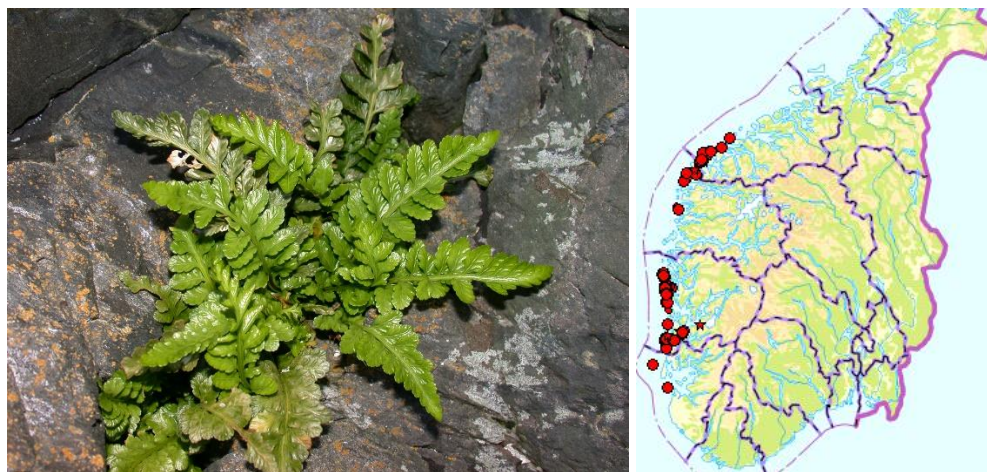
Solblom hører til korgplantefamilien og er en stor gul prestkraglignende plante som kan bli opptil 50 cm høy. Den vurderes som *sårbar (VU)* fordi den har et begrenset forekomstareal med en markert tilbakegang (i hvert fall tidligere) og fragmentert utbredelse. Den er knyttet til slåtteeeng, naturbeitemark og hagemarkskog og har gått sterkt tilbake som følge av opphør av beite og utslått.

Solblom er tidligere kjent fra flere lokaliteter i Stord og Fitjar, men den ser nå ut til å være utgått. Det er imidlertid viktig å være observant på planten fordi den fortsatt kan finnes i kulturlandskapet i de to kommunene.

Havburkne

Asplenium marinum L.

NT – nær truet

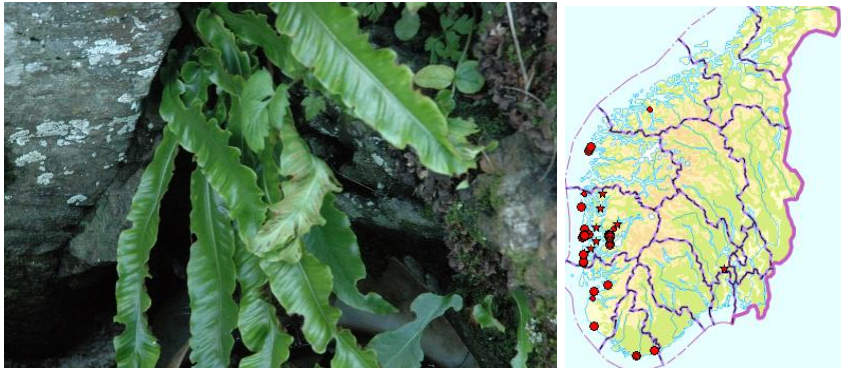
Havburkne er en liten bregne som er svært avhengig av milde vintre og derfor vokser helt ut mot havet. Den vurderes som *nær truet (NT)* på grunn av en begrenset og fragmentert utbredelse, og et lavt individtall i Norge. Arten vokser nesten alltid i bergsprekker og under overheng i berg helt ned til havflaten, på steder som aldri blir særlig kalde, og som ofte blir utsatt for saltvannssprut ved grov sjø.

I Stord vokser den bare på Huglohammeren der den finnes i flere bergsprekker i litt kalkholdig berg (Fadnes et al. 2000). Den er ellers kjent fra flere steder på Bømlo.

Hjortetunge

Asplenium scolopendrium L.

NT – nær truet

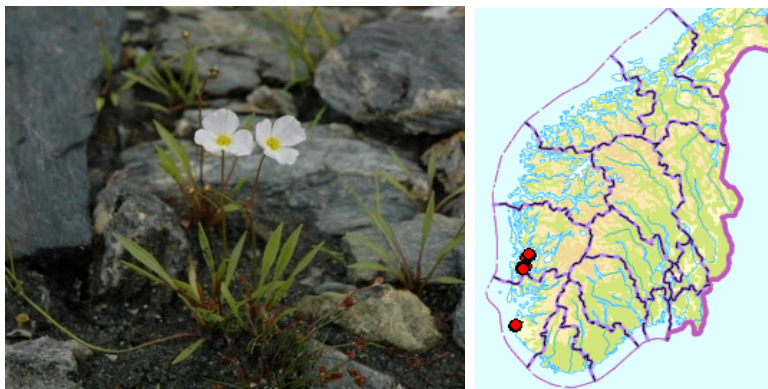

Hjortetunge er den eneste bregnen i Norge som ikke har oppdelte blad. Det er en staselig bregne som vokser helt ut mot havet, og som derfor som havburkne er avhengig av milde vintre. Den vurderes som *nær truet* (NT) på grunn av en begrenset og fragmentert utbredelse. Dette er en nedgradering fra sårbar i forrige rødliste. Den vokser oftest i trange bergsprekker ofte under bergfremspring (hellere) men er og funnet på mer åpne steder. I Stord var den kun kjent fra en jordkjeller på Rommetveit skole (Haug og Fadnes 2000), men etter ombygging er den forsvunnet herfra. Den har pr. i dag ingen kjente forekomster på Stordøya. Den er ellers kjent fra flere steder i Bømlo og Kvinnherad (Varaldsøy).

Soleigro

Baldellia repens (Lam.) Lawalree

EN – sterkt truet

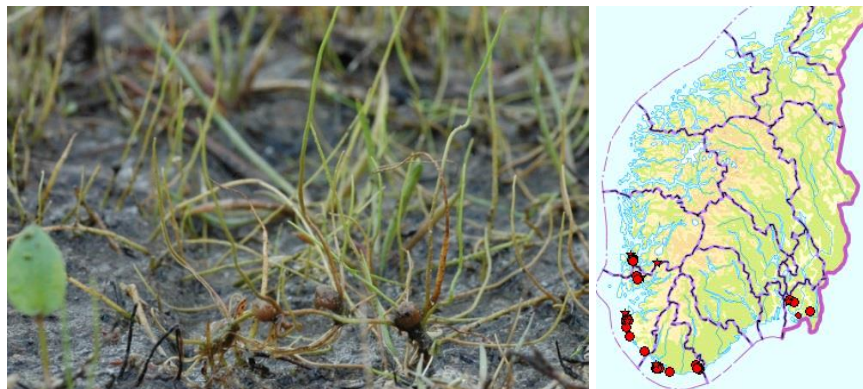
Soleigro er en liten plante som vokser i strandkanten i ferskvann. Den vurderes som *sterkt truet* (EN) på grunn av en begrenset utbredelse, få lokaliteter og fluktuerende antall reproduserende individer. Blomstringen varierer mye fra år til år, og den er avhengig av lav vannstand for å blomstre. På litt dypere vann kan den finnes med flytende blad uten blomster eller i neddykket tilstand.

I Stord finnes den flere steder i Ådlandsvatnet (Fadnes 2007) og er og gjenfunnet i Tveitvatnet på Huglo (Fadnes 2009). Den er og seinere funnet i det gamle vannverket på Leirvik. Ellers er den kjent fra Vevatnet på Tysnes og i to innsjøer på Jæren. Sunnhordland, og Stord i særdeleshet, har derfor et særlig ansvar i å ta vare på denne arten.

Trådbregne

Calamistrum globuliferum (L.) Kuntze

EN – sterkt truet

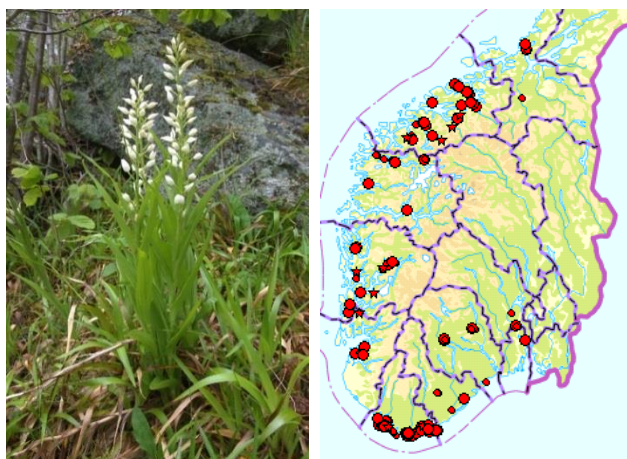

Trådbregne, er som navnet tilsier, en liten trådaktig bregne som vokser i grunne næringsrike ferskvann. Den kan lett forveksles med andre trådaktige planter som ulike siv. Trådbregne vurderes som *sterkt truet* (EN) på grunn av en begrenset og fragmentert utbredelse med få lokaliteter. Den har og vist tilbakegang de seinere årene og fluktuerer i antall reproduserende individer. Den er etter år 2000 bare kjent fra fem lokaliteter, mens den fra tidligere var kjent fra flere enn 20. I Stord er den gjenfunnet på flere lokaliteter i Ådlandsvatnet (Fadnes 2007), men var også her tidligere fryktet å være borte. Trådbregne er fredet i Norge.

Kvit skogfrue

Cephalanthera longifolia (L.) Fritch

NT – nær truet

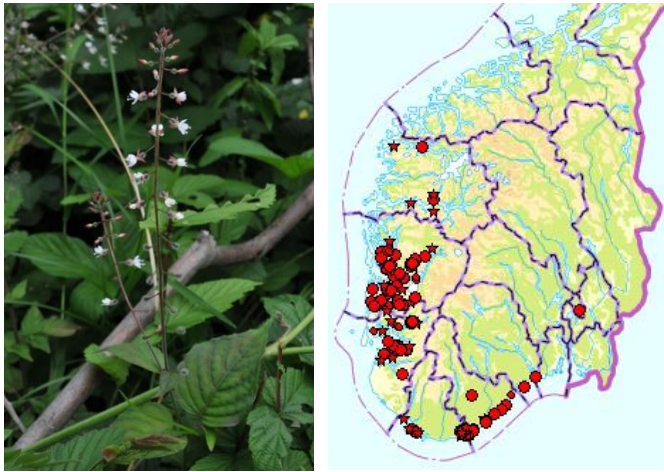

Kvit skogfrue er en stor og flott orkide som vanligvis finnes i edellauvskog oftest på baserik grusjord. Den vurderes som *nær truet* (NT) fordi den har noe begrenset antall forekomster, pågående tilbakegang, og den er knyttet til en sårbar naturtype. Den vokser i edellauvskog og blandingsskog på varme steder med baserik grunn. Kvit skogfrue er en av 13 fredete orkideer i Norge. I Stord er den kun kjent fra en liten forekomst på Digernes. Den er ellers kjent fra en forekomst i Sveio og to i Tysnes der den siste ble funnet i 2014 (Fadnes og Brandrud 2016).

Stortrollurt

Circaea lutetiana L.

VU – sårbar

Stortrollurt vurderes som *sårbar* (VU) på grunn av en begrenset og trolig fragmentert utbredelse i kombinasjon med pågående nedgang i bestand. I Norge er stortrollurt knyttet til næringsrik og fuktig edellauvskog i vintermilde områder. Den er de seinere årene kun kjent fra rundt 15 ulike lokaliteter mens den tidligere er kjent fra mer enn 80.

I Stord er den kun kjent fra Gullberg, der den er funnet de siste årene. Et gammelt funn fra Fitjarøyene er sannsynligvis utgått.

Den er ganske vanlig på østsiden av Tysnes der den er funnet på flere lokaliteter de siste årene

Storak

Cladium mariscus (L.)Pohl.

EN – sterkt truet

Storak er en relikv fra postglasial varmetid og har overlevd på lokale klimatiske gunstige lokaliteter hvor den primært vokser i noe næringsrike innsjøer. Forekomsten er derfor ganske fragmentert. Den er derfor vurdert som en *sterkt truet art* (EN).

Den er sårbar for endringer i vannstanden i innsjøen, og ved for lav vannstand i blomstringsperioden vil den ikke sette blomster (Fadnes 2007).

I Stord er den kjent fra Tveitavatnet og fra Iglatjødn naturreservat. Den er ellers kjent fra to innsjøer i Bømlø og en i Kvinnherad i tillegg til to i Vest-Agder.

Rødlisterarter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Ask

Fraxinus excelsior L.

VU – sårbar

Ask er et vanlig tre i Sunnhordland, og det kan virke merkelig for mange at den har havnet på rødlisten som truet art. Den vurderes som *sårbar* (VU) fordi den er rammet av en nylig etablert sykdom, askevisnesyke, og at det er en pågående sterk bestandsreduksjon som allerede gjelder betydelige deler av artens norske populasjon. Denne sykdommen har vært ganske påfallende i Sunnhordland de siste årene, og gir seg utslag i visne greiner der det vokser ut nye skudd som får treet til å se ganske merkelig ut. Bortfall av ask vil kunne ha store konsekvenser for det norske skogbildet.

Ask er et vanlig tre på Stordøya og vokser i edellauvskog og blandingskog.

Bakkesøte

Gentianella campestris (L.) Börner

NT – nær truet

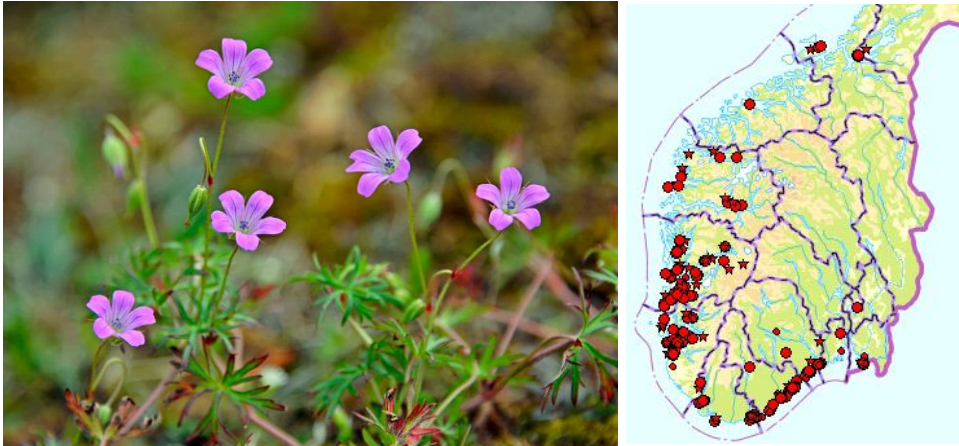
Bakkesøte er en art som kartet viser er kjent fra fjellet. Der kan den enkelte plasser være ganske vanlig. Den har imidlertid også vært en vanlig art i kulturlandskapet. Her er den gått kraftig tilbake på grunn av endringer i bl.a. jordbruket. Den vurderes som *nær truet* (NT). Dette er en oppgradering fra trygg i forrige rødliste, på grunn av rapportert større tilbakegang enn tidligere antatt.

Bakkesøte er kjent fra Stord og Fitjar med mange gamle funn fra 1950 tallet. Den er seinere funnet på Sæterbøfjellet i Fitjar. Bakkesøte er derfor mest sannsynlig forsvunnet fra store deler av Stordøya, men det er viktig å være observant på at den fremdeles kan dukke opp i kulturlandskapet.

Steinstorkenebb

Geranium columbinum L.

NT – nær truet

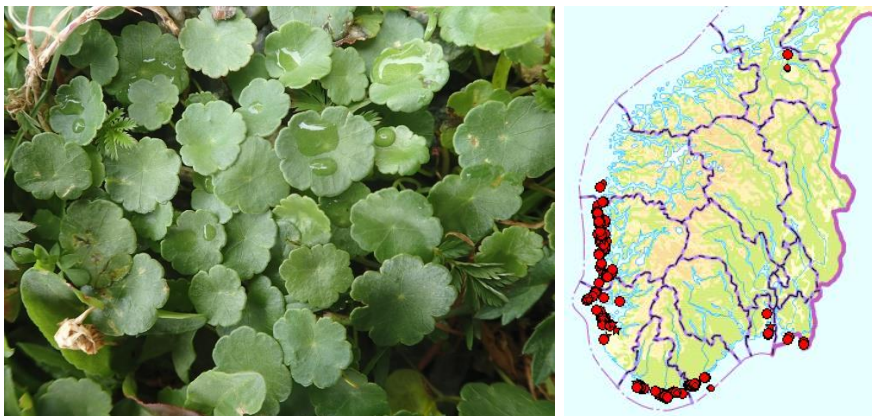

Steinstorkenebb er i familie med mange andre kjente arter som skogstorkenebb, stankstorkenebb og blodstorkenebb som alle er kjente og til dels vanlige arter på Stordøya. Denne vokser på steinete eller berglendt, tørr mark, særlig beitemark i kyststrøk. Steinstorkenebb vurderes som *nær truet (NT)* fordi det virker som den har en tilbakegang på grunn av gjengroing av tidligere kulturlandskap, og fordi arealet den vokser på er begrenset. De fleste rapporter om funn på Stord er gamle funn. Den er imidlertid de siste årene funnet bl.a. i Sponavikjo, Storsøy og Store Brandvik. Den er ikke vanlig og bør derfor rapporteres inn.

Skjoldblad

Hydrocotyle vulgaris L.

NT – nær truet

Skjoldblad bærer navnet sitt med rette, og kan lett kjennes på de runde bladene som kan minne om et skjold. Arten vurderes som *nær truet (NT)* på grunn av et begrenset antall forekomster og en pågående tilbakegang. Den er knyttet til fuktig mark på eller nær havstrand, særlig grasmark, hei, myr og vasskanter i ytre kystområder sørpå. På Stord er den kun kjent fra Nautøya der den finnes på et par strandenger.

Bustsivaks

Isolepis setacea (L.) R.Br.

EN – sterkt truet

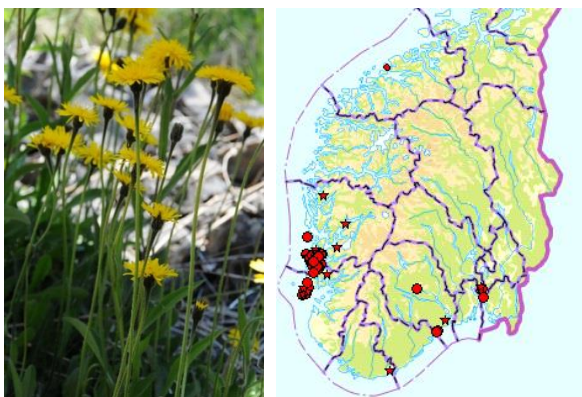
Bustsivaks er en liten ettårig gressaktig plante som vokser i fuktige tråksamfunn og som er svært lett å overse dersom en ikke kjenner den. Arten vurderes som *sterkt truet* (EN) fordi den er i tilbakegang med relativt få forekomster, men mest fordi den har sterkt fluktuerende individtall fra år til år. Den er meget konkurransesvak og tåler ikke å stå i sluttet vegetasjon. Den har nesten hele sin norske utbredelse på Sør-Vestlandet med stor dominans i Sunnhordland. Arten har sin kjente nordgrense på Stord og er m.a.o. ikke funnet i Fitjar. Trass i generell tilbakegang er den funnet mange steder i Sunnhordland de siste årene både i Stord, Bømlo og Sveio (Fadnes 2015).

Kjente lokaliteter i Stord er: Landåsvatnet, Slåtteløkjen, Stordalen, Ådlandsvatn, Skjephaugetvatn, Hovaneset, Sponavikjo og Agdestein (globalt nordligste kjente lokalitet).

Lodneføllblom

Leontodon hispidus L.

EN – sterkt truet

Lodneføllblom hører til korgplantefamilien og kjennes på sine hårete blad og stilk og blomsterstilk uten greiner. Arten vurderes som *sterkt truet* (EN) fordi den har en begrenset og fragmentert utbredelse med få lokaliteter og pågående nedgang i bestand. Arten har hatt en meget sterk tilbakegang, som trolig fortsetter og som gjør at den nesten oppfyller kravet til *kritisk truet* (CR).

Lodneføllblom har tidligere vært en relativt vanlig plante i kulturlandskapet i Stord, men er i dag ikke kjent fra noen lokaliteter. Den kan fortsatt være her, og det er derfor viktig å være observant og rapportere eventuelle funn. Den er ellers kjent fra en rekke lokaliteter på Bømlo.

Rødlisterarter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Skogfredløs

Lysemachia nemorum L.

NT – nær truet

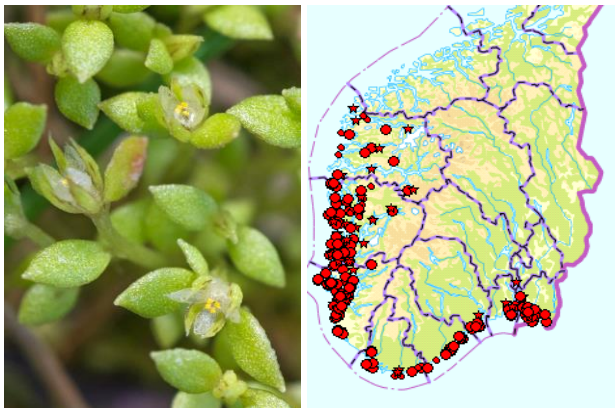
Skogfredløs danner ofte gule tepper av planter i litt varme østvendte skogbunner i edellauvskog og har sin hovedutbredelse på Vestlandet. Den vurderes som *nær truet* (NT) på grunn av lav funnfrekvens i senere tiår, og informasjon fra observatører om at de regner arten i å være i tilbakegang. Dette er en oppgradering fra trygg i forrige rødliste. Den vokser ofte i edellauvskog i vestlige kystnære strøk.

På Stord er den ganske vanlig i skogbunnen særlig i edellauvskog. Den er funnet en rekke steder på sør- og østsiden av Stord. Det er ingen rapporterte funne fra Fitjar.

Pusleblom

Lysimachia minima (L.) E.H.L.Krause

VU – sårbar

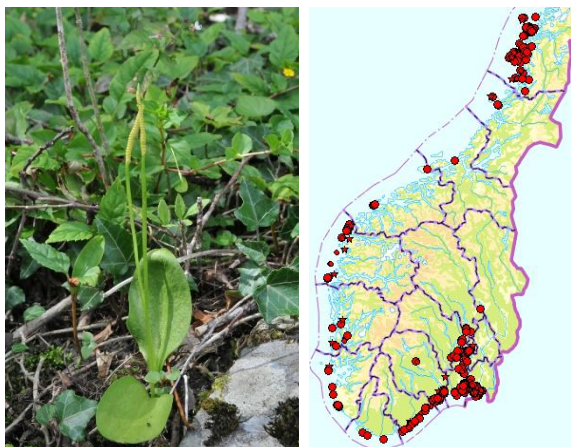

Pusleblom er en liten uanseelig art med små hvit-rosa blomster. Arten vurderes som *sårbar* (VU) på grunn av en pågående markert tilbakegang av arten og voksesteder, et begrenset antall forekomster og en trolig fragmentert utbredelse. Dette er en nedgradering fra *sterkt truet* i forrige rødliste. Den vokser ofte på brakkvass-strandeng og i søkk med grus i flomålet. Den har vært kjent fra rundt 200 lokaliteter der bare et tredvetall er dokumentert de siste 25 årene. Pusleblom har flere gamle funn både fra Stord og Fitjar. I dag er den eneste kjente forekomsten på Hovaneset på Stord. Siden den er så «puslete» i sin framtoning kan det være viktig å være på utkikk etter den også på andre lokaliteter. Den har flere kjente lokaliteter i Bømlo.

Ormetunge

Ophioglossum vulgatum L.

VU – sårbar

Ormetunge hører til karsporeplantene og er dermed i slekt med de mer kjente bregnene. Den vurderes som *sårbar* (VU) på grunn av tilbakegang og en utsatt naturtype. Tilbakegangen er markant og bare 28 lokaliteter er dokumentert de siste årene. Arten er hos oss i hovedsak knyttet til slåtte/beiteenger på baserik grunn.

Ormetunge har kun en kjent forekomst på Stord og dette er på Huglo i nærheten av Tveitvatnet. Her vokser den i nær tilknytning til skog og står i fare for å bli konkurrert ut. Den er ellers kjent fra Skorpo på Tysnes der den vokste i skogkanten, men er der ikke blitt gjenfunnet de siste årene.

Trollnype

Rosa pimpinellifolia L.

VU – sårbar

Trollnype *Rosa pimpinellifolia* kjennes på de svært tornete greinene og de svarte fruktene. Den vurderes som *sårbar* (VU) på grunn av få forekomster innen et begrenset område i tilknytning til naturtyper i tilbakegang (en nedgradering fra forrige rødliste). Den vokser ofte hos oss i kantsoner mellom kulturlandskap og skog og i tilgrensing til kystlynghei. Den er truet av gjengroing. Den Største forekomsten i dag er i Hordaland, særlig i de sørlige delene av Bømlo.

I Stord er den kun kjent fra Digernes, Nautøya og Føyno.

Skoghøymol

Rumex sanguineus L.

CR – kritisk truet

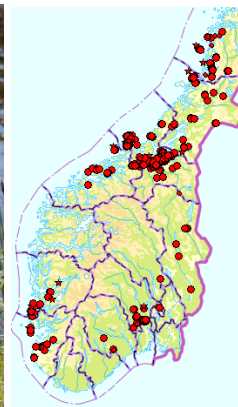

Skoghøymol vurderes som *kritisk truet* (CR) fordi den i nyere tid bare er kjent med ytterst få individer (trolig under 20) fra én eneste lokalitet. Den har tidligere vært mer vanlig bl.a. med en god forekomst i Sunnhordland. Etter 1980 er den kun funnet to steder tett på hverandre i Ølve i Kvinnherad. Den er vanlig ellers i Europa, bl.a. i Danmark hvor den forekommer i rikt monn. Skoghøymol er kjent fra Stord, og er tidligere funnet både i Leirvik sentrum og på Bjelland. Den er søkt etter, men er ikke blitt funnet de siste årene. Den er sannsynligvis utgått fra Stord, men det er viktig å være oppmerksom på at den fortsatt kan dukke opp.

Brunskjene

Schoenus ferrugineus L.

VU – sårbar

Brunskjene vurderes som *sårbar* (VU) fordi arten har et noe begrenset antall forekomster, med en utbredelse som er og blir stadig mer fragmentert. Den har vist tilbakegang p.g.a. reduksjon av voksesteder. Den er knyttet til ekstrem-rikmyr eller tilsvarende vegetasjon på bekke- eller tjernkanter.

I Stord er arten i dag kun kjent fra Iglatjødn naturreservat og Ulvatjødn. I Iglatjødn vokser også Storak. På Bømlo er den kjent fra en rekke rikmyrer

Fagerrogn

Sorbus meinichii (Lindeb.) Hedl.

NT – nær truet

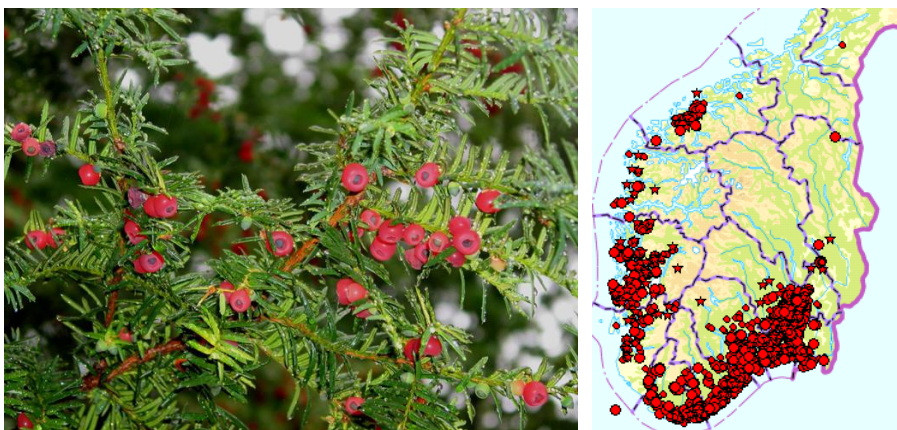

Fagerrogn kan minne om vanlig rogn, men de tre endebladet er «sammenvokst». Den vurderes som *nær truet* (NT) på grunn pågående tilbakegang. Arten vokser i kratt, skogkanter og lysåpen lauv- og blandingsskog, ofte på grunnlendt, noe baserik grunn i kystnære områder. I sin hovedform er arten kun kjent fra Norge i et mindre område i Sunnhordland. Her finnes den og i to former, med hvite eller røde støvbærere. Som nevnt over, har fagerrogn sin hovedutbredelse i Sunnhordland og i Stord og Fitjar er de fleste registrerte forekomster i Stord bl.a. med flere funn på Huglo, Skjersholmane og Eldøy.

Barlind

Taxus baccata L.

VU – sårbar

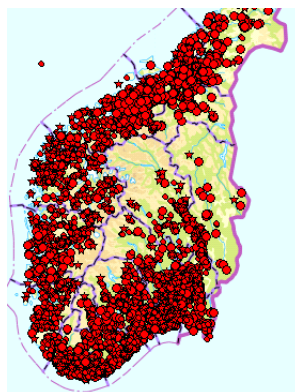

Barlind er ett av bartrærne våre som liker seg best på baserik grunn. Den er fortsatt en vanlig art i mange kyststrøk, men vurderes likevel som *sårbar* (VU) fordi den er i middels sterk tilbakegang, spesielt når det gjelder individer som får reprodusert. Arten vokser i en rekke skogstyper (lauv, blanding, bar) på noe næringsrik grunn, ofte i skygge. Hele planten unntatt bærene er giftige for mennesker, men den beites sterkt av hjortedyr. Barlind finnes en rekke steder på Stord der berggrunn og jordsmonn er næringsrikt, særlig på østsiden. Mest kjent er kanskje barlindskogen i Brandvik landskapsvernområde på Huglo.

Alm

Ulmus glabra L.

VU – sårbar

Alm er et vanlig treslag langs kysten på varme områder med rikt jordsmonn, og er en viktig art i edellauvskogene. Alm vurderes som *sårbar* (VU) på grunn av sterk tilbakegang. Dette er en oppgradering fra *nær truet* i forrige rødliste, på grunn av økt trussel. Tilbakegangen skyldes to ting, beiting og en sykdom kalt «visnesyke» (almesyke) som er forårsaket av to patogene sopp *Ophiostoma novo-ulmi* og *O. ulmi*. Alm er spesielt utsatt for gnag av bl.a. hjort. Alm er et relativt vanlig treslag i Stord og Fitjar og finnes i hovedsak i sørvendte lier der den vokser sammen med andre edellauvtrær.

Dvergålegras

Zostera noltei Hornem.

EN – sterkt truet

Dvergålegras vokser vanligvis på langgrunne delvis beskyttede mudderstrenger av leire og fin sand, og finnes bl.a. langs kysten i hele Vest- og Sør-Europa og stedvis i Øst-Asia. Dvergålegras vurderes som *sterkt truet* (EN) på grunn av et begrenset antall forekomster, få lokaliteter, en fragmentert utbredelse og pågående tilbakegang. Naturtypen der den vokser blir regnet som *kritisk truet* (CR). I dag er den bare kjent fra 13 lokaliteter (Lundberg 2013). Dvergålegras er i dag kjent fra kun en lokalitet i Stord, Leiro på Huglo. Denne forekomsten er stor og har vært stabil de siste årene. På to av lokalitetene på Stord, Sævarhagsvikjo og Melkevikjo, forsvant den av uforklarlige grunner i 2009. Den har siden ikke kommet tilbake (Fadnes 2010). En ny forekomst ble funnet i Tysnes sommeren 2014 (Fadnes 2016).

Evjestarr

Carex quasibergrothii Palmgr.

VU – sårbar

Evjestarr er en vanskelig art å bestemme da den ligner mye på flere andre starr i gruppen med bl.a. beitestarr. Den kan imidlertid gjenkjennes på voksestedet som er nesten utelukkende på flyteturv ved middels næringsrike tjern. Evjestarr vurderes som *sårbar (VU)* fordi den i dag bare er kjent fra seks lokaliteter, har en fragmentert utbredelse, og er i pågående tilbakegang. I Stord er den kjent fra Tveitavatnet, Iglatjødn naturreservat og Ulvatjødno.

Moser

Mosene hører til planteriket, nærmere bestemt til sporeplantene siden de formerer seg med sporer. De har ingen karsystem (ledningstrenger) som karplantene har og dermed heller ingen skikkelig rot. All transport går direkte inn i bladene. Mosene vokser i svært ulike biotoper som myrer til tørre berg. Mange kan tørke helt ut for så å ta opp vann når det blir tilgjengelig. Torvmosene har særlig stor evne til å ta opp vann, og disse kan fungere som flomdemper under forhold med stor nedbør.

Norge har den mest artsrike mosefloraen i Europa, noe som først og fremst skyldes den store variasjonen i klima, topografi og substrat, noe som gir opphav til stor variasjon i naturtyper.

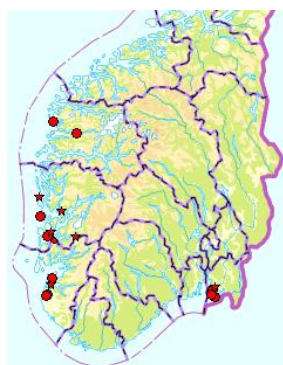
I Norge er det kjent 1085 mosearter og totalt er 239 av disse på rødlisten.

I Stord og Fitjar er det en del gamle funn av moser som står på rødlisten, og de er ikke tatt med her. Alle mosene som er beskrevet under er funnet etter 1990. Mangel på originalt bildemateriale gjør at de fleste mosen kun presenteres med kart og en kort omtale og lenker til rødlisten.

Torvsåtemose

Campylopus pyriformis (Schultz) Brid.

VU - sårbar

Dette er en pionermose på forstyrret torvjord og i ung lynghei. Den er og funnet i unge plantefelt.

Den er vurdert som *sårbar VU* på grunn av pågående populasjonsreduksjon.

I Stord er den funnet på Digernes

Kalkveggmose

Eucladium verticillatum (With.) Bruch & Schimp.

[EN – sterkt truet](#)

Kalkveggmose er knyttet til kalkutfellinger (kalktuff) langs kysten i sørlige deler av landet. Sunnhordland er et av kjerneområdene for arten.

Den er rødlistet som *sterkt truet EN* på grunnlag av liten populasjon og pågående nedgang i populasjonstørrelse. I Stord er den kjent fra Gullberg.

Planperlemose

Lejeunea lamacerina (Steph.) Schiffn.

[DD - datamangel](#)

Dette en nyopptaget art (2005) som er funnet i flomålsone i Fitjar hvor den forekommer på flere dellokaliteter.

Den er ikke truet på sin forekomst, og på grunnlag av dårlig kunnskap er arten listet som *datamangel DD*.

I Fitjar er den som eneste kjente norske forekomst funnet på Eidøya i Fitjarøyane.

Skåreblonde

Lophocolea fragrans (Moris et De Not.) Gottsche et al.

[VU - sårbar](#)

Alle funn av Skåreblonde er i våte bergsprekker rett over flomålet. Slike lokaliteter er dårlig undersøkt, noe som betyr at den kan ha en god del flere forekomster. Den regnes ikke som spesielt truet, men er listet som *sårbar VU* på grunnlag av små populasjoner.

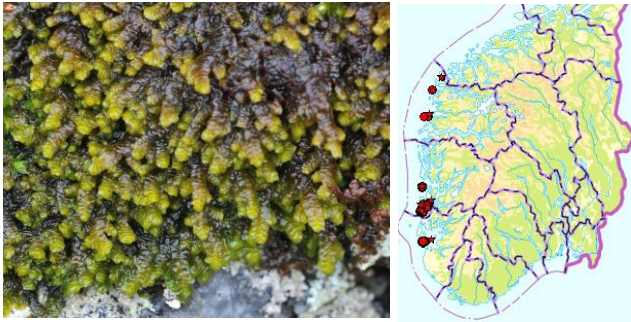
I Fitjar er eneste kjente forekomst på Eidøya i Fitjarøyane.

Glansteppemose

Porella obtusata (Taylor) Trevis.

[EN – sterkt truet](#)

Glansteppemose er knyttet til kalkrike berg helt ute med kysten og ser ut til å være svært avhengig av vintermilde områder. Den vokser ofte i overgangen mellom bart fjell og vegetasjon og er utsatt for bygging i strandsonen. Den er etter hvert funnet på en rekke lokaliteter i Sunnhordland, og ser ut til å ha et tyngdepunkt her. Den er rødlistet som *sterkt truet EN* på grunnlag av liten populasjon og pågående nedgang i populasjonen. I Stord er den funnet på flere lokaliteter på Nautøya

Ulota calvescens Wilson

[DD - datamangel](#)

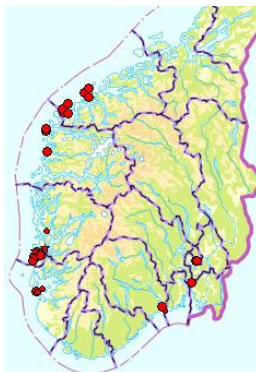
Dette er en oseanisk art knyttet til boreonemoral regnskog og bare funnet i Sunnhordland. Kunnskapen om arten er svak, og den er derfor listet som *datamangel DD*.

I Stord er den funnet i Geitåsen som eneste funn i Norge.

Stripekrusmose

Weissia perssonii Kindb.

[NT – nær truet](#)

Stripekrusmose vokser i sprekker i bergvegger i kyststrøk, særlig berg i strandsonen. Den vokser oftest på kalkrike til middels rike åpne berg ofte nær sjøen. Den er trolig utsatt for inngrep i strandsonen. Den er listet som *nær truet NT* på grunnlag av liten populasjon og pågående nedgang i populasjon.

Alger

I Rødlista for 2015 er 330 arter vurdert og 56 har havnet på rødlista. Norge har en lang kystlinje i tillegg til mange elver og innsjøer, og har derfor mange ulike biotoper der alger kan vokse. Mange har også sin nordgrense i Norge. I Sunnhordland er vel ikke algefloren den som er best undersøkt, og i Stord og Fitjar er det kun en kjent rødlisteart.

Ceramium deslongchampsii Chauvin ex Duby

EN – sterkt truet

Dette er en rødalge, som er den eneste kjente rødlistede algen i Sunnhordland. Den vokser i littoralsonen, men en kjenner lite til hvilke krav den har til voksested. Den er kjent fra få plasser i Norge, og er sannsynligvis utsatt for bygging i strandsonen. Den er listet som *sterkt truet EN* på grunnlag av antatt liten populasjon og dårlig reproduksjon.

I Fitjar er den kjent fra innløpet til Hellandsfjorden.

Lav

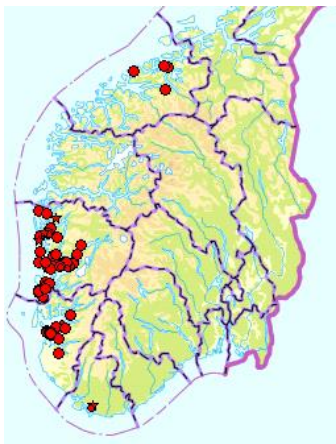
Lav utgjør ingen egen systematisk gruppe, men består av en sopp som lever i symbiose med en grønnalge og/eller en blågrønn bakterie. Systematisk hører de til soppriket der de fleste lav inneholder en sekksporesopp, mens noen få er stilksporesopper. Lav er svært utbredt i Norge og finnes ofte som påvekstorganismer på trær, steiner og bergvegger. De kan være selektive med hensyn til treslag og bergarter, der noen kun vokser på baserikt berg, mens andre er mindre selektive. Lav vokser langsomt og er ofte lys og tørketolerante. De kan vokse der ingen andre organismer vokser. Etter vekstformen deles laven inn i skorpelav, bladlav og busklav, der mer enn 75% er skorpelav.

I Norge er 1389 arter blitt vurdert til rødlista og 309 av disse er rødlistet. Av disse er 217 (16 %) truet (tilhører kategoriene *kritisk truet CR*, *sterkt truet EN* og *sårbar VU*). I Stord og Fitjar er det kjent 28 arter som er funnet de siste 25 årene. Etter en intensiv kartlegging av boreonemoral regnskog som finnes i Stord, er det funnet en rekke nye arter som har sin hovedutbredelse i Sunnhordland.

Rødflekklav

Arthonia cinnabarina (DC.) Wallr.

Sårbar VU

Rødflekklav har oseanisk utbredelse, og de fleste funn er gjort i Hordaland i boreonemoral regnskog. Den vokser på stammer av løvtrær, særlig hassel og ask. Arten er rødlistet som *sårbar (VU)* da den trues av skogbruk og utbygging. På Stord er arten kjent fra Petarteigdalen, Geitåsen og Lønningsåsen.

Arthonia ilicina

Sårbar VU

Denne arten har oseanisk utbredelse og er i dag hovedsaklig kjent fra Hordaland. Den vokser på stammer av løvtrær, primært hassel og rogn i boreonemoral regnskog. Populasjonene som er kjent er relativt små. Den er rødlistet som *sårbar VU* da den trues av skogbruk og utbygging. På Stord er arten kjent fra Røyrtjødna nord, Valvatnavågen, Petarteigen og Bjørkevika

Arthonia lirellans Almq.

Sårbar VU

Denne arten har oseanisk utbredelse og er i dag bare kjent fra Hordaland. Den vokser på stammer av løvtrær, særlig hassel og rogn i boreonemoral regnskog. Populasjonene som er kjent er relativt små. Den er rødlistet som *sårbar VU* da den trues av skogbruk og utbygging. På Stord er arten kjent fra Røyrtjødna nord, Valvatnavågen, Lauvåsen og Iglatjørn

Arthonia orbillifera (Almq.) Sundin

Sårbar VU

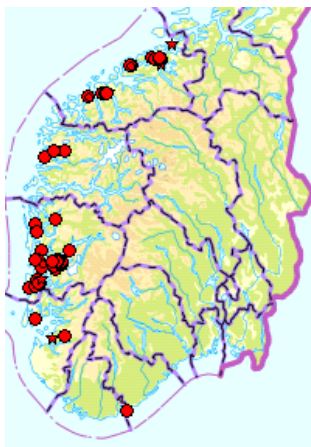

Denne arten har oseanisk utbredelse og er i dag bare kjent fra to lokaliteter i Hordaland. Den vokser på stammer av løvtrær, særlig hegg og rogn i boreonemoral regnskog. Populasjonene, som er kjent, er relativ små. Den er rødlistet som *sårbar VU* da den trues av skogbruk og utbygging.

På Stord er arten kjent fra Røyrtjødna nord, Geitåsen og Petarteigsvatnet .

Arthonia stellaris Kremp

Sårbar VU

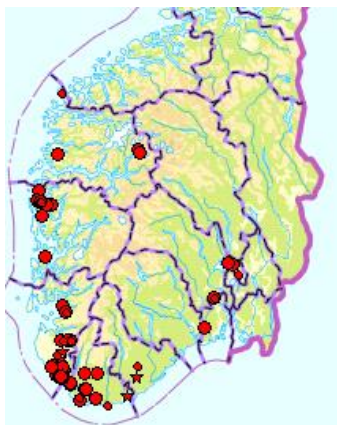
Denne arten finnes i fuktige løvtredominerte regnskoger på Vestlandet, særlig i Hordaland. Den regnes i dag til å være i tilbakegang særlig p.g.a. treslagsskifte. Den er vurdert som *sårbar VU* på rødlisten ut fra lavt og redusert individtall.

På Stord er arten kjent fra Petarteigen, Geitåsen, Røyrtjødna og Lauvåsen

Piggtrøllskjegg

Bryoria smithii

Sårbar VU

Piggtrøllskjegg er kjent fra skyggefulle, nord- og østvendte moseklede bergvegger, mer sjelden på løvtrær og einer. Den er rødlistet som *sårbar VU* ut fra pågående populasjonsreduksjon. Det er kun ett kjent funn i Fitjar fra Rishaugen ved Raunholmen.

Kystkorallav

Bunodophorum melanocarpum (Sw.) Wedin

Nær truet NT

Kystkorallav finnes hovedsakelig fra Rogaland til Sogn og Fjordane og vokser på mosekleddede bergvegger i områder med høy luftfuktighet. Kjente populasjoner er relativt små, og den er rødlistet som *nær truet NT* ut fra at den er sårbar for hogst og treslagskifte, som kan endre fuktforholdene.

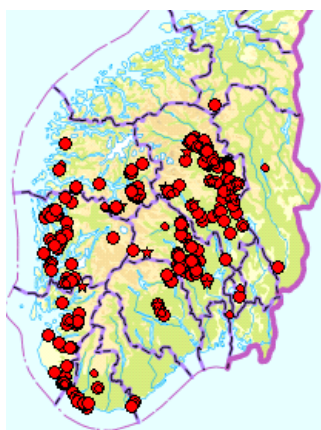
I Stord er det ett kjent funn fra Valvatnavågen.

I Fitjar er den funnet på Stokkneset, Sandvikvåg og ved Færøysundvatn.

Praktlav

Cetrelia olivetorum (Nyl.) W. Culb. & C.

Sårbar VU

Praktlav finnes i kyst og fjordstrøk på Vestlandet og i dalfører på Østlandet. Den vokser på næringsrikt berg i alle lysåpne fuktige skogstyper, og på trestammer og greiner. Populasjonsreduksjonen er pågående p.g.a. gjengroing og fortetting, og den er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

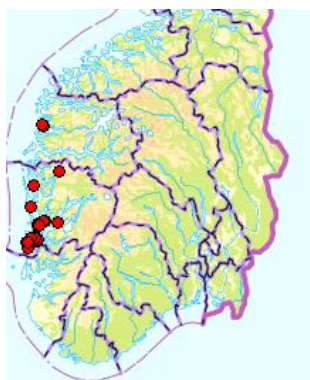
I Stord er den funnet på Agdestein.

I Fitjar er det ett funn i Naustvika, Raunhomen.

Stjernerurlav

Crutarndina petractoides P.M. Jørg. & Brodo

Sterkt truet EN

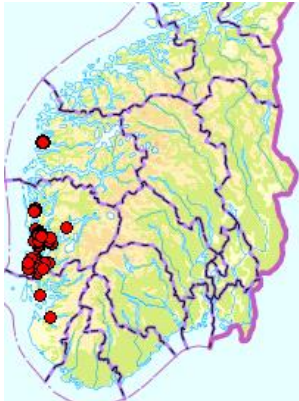
Stjernerurlav er sjelden og kjent fra Hordaland og Sogn og Fjordane med stort tyngdepunkt i Sunnhordland. Den vokser ofte på unge trær av hassel. Den har få funn, og er truet av hogst og utbygging og er rødlistet som *sterkt truet EN*.

I Stord er den funnet i Petarteigdalen, Rutle, Geitåsen og Røyrtjødna.

Kystskriftlav

Graphis elegans (Sm.) Ach.

Sårbar VU

Kystskriftlav vokser i skog med stabil luftfuktighet på bark av løvtrær, fortrinnsvis rogn, men og på bjørk, kristorn, hassel, ask, osp og selje i kyststrøk på Vestlandet med et tyngdepunkt i Sunnhordland. Den er truet av hogst og utbygging, og ut fra pågåene populasjonsstørrelse er den rødlistet som *sårbar VU*. I Stord er den funnet ved Røyrtjødna, Storavatnet øst, og Valvatnavågen

Gul buktrinslav

Hypotrachyna sinuosa (Sm.) Hale

Sterkt truet EN

Gul buktrinslav er en sterkt oseanisk art som er funnet i kyststrøk i Rogaland og Hordaland og er svært sjelden. Den liker seg på lysåpne voksesteder og vokser ofte på stammer av løvtrær, særlig svartor. Kjente populasjoner er små, og den er truet av utbygging og hogst. En regner med pågående populasjonsreduksjon, og den er derfor rødlistet som *sterkt truet EN*. I Stord er den kun funnet noen få plasser i Hystadmarka.

Papirhinnelav

Leptogium britannicum P.M. Jørg. & P. James

Sårbar VU

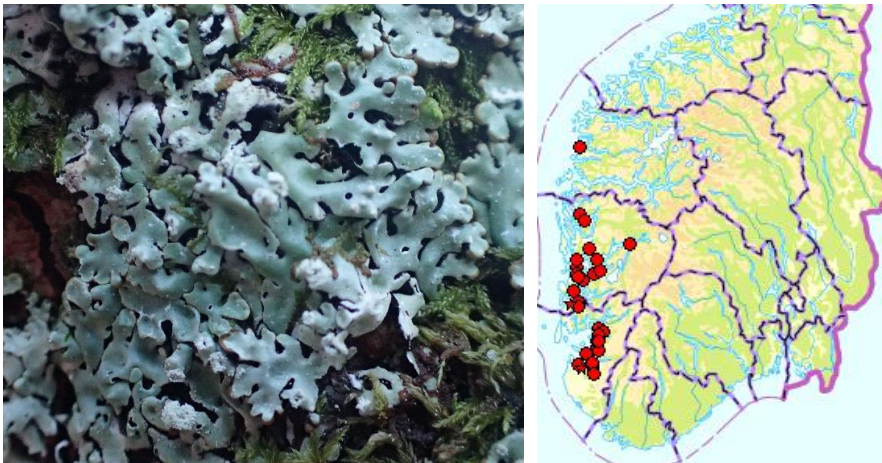
Papirhinnelav er sjeldan og finnes på strandberg i Rogaland og Hordaland. Størst er utbredelsen på Bømlo der den er truet av utbygging i strandsonen. De kjente forekomstene er små, og arten er rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den funnet på Homannaneset Huglo og på Nautøya.

Kystskoddelav

Sårbar VU

Menegazzia subsimilis (H. Magn.) R. Sant.

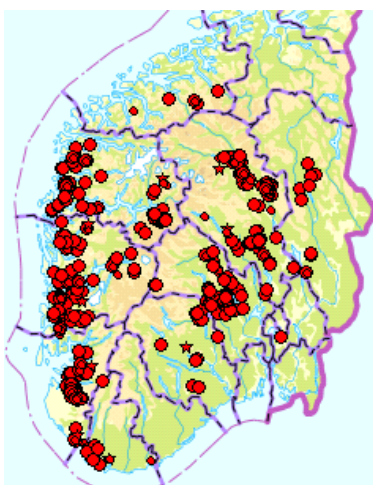
Kystskoddelav er kjent fra Sør-Vestlandet. Den vokser på ulike løvtrær (særlig svartor) og mosekledd bergvegger i fuktig skyggefull skog. Den trues av hogst og gjengroing, samt bygging i strandsonen. Den er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den funnet ved Storavatnet.

Skoddelav

Nær truet NT

Menegazzia terebrata

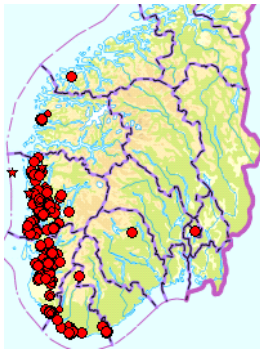

Skoddelav minner om kystskoddelav men er mer vanlig. Den vokser både i lauvskog og barskog, men nesten alltid på nord- og østvendte berg. Hos oss vokser den og på stammer av løvtre, særlig svartor, og er en karakterart for sumpoieskog. Arten har relativt store populasjoner, og den er rødlistet som *nær truet NT*. I Stord er den kjent fra Presthaug, Geitåsen, Digernes og Hystadmarka.

I Fitjar er den kjent fra et gammelt funn i Sandvikvåg

Pachyphiale carneola (Ach.) Arnold

Sårbar VU

Denne arten vokser på stammer av løvtrær, særlig ask, eik og hassel i løvskog, furuskog og kulturlandskap.

Den er sjelden og kan trues av skogbruk, treslagsskifte og utbygging. Populasjonene er små og i tilbakegang. Den er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den kjent fra Stokktjødna, og Petarteigdalen.

Kystblåfiltlav

Pectenica atlantica (Degel.) P.M. Jørg.

Nær truet NT

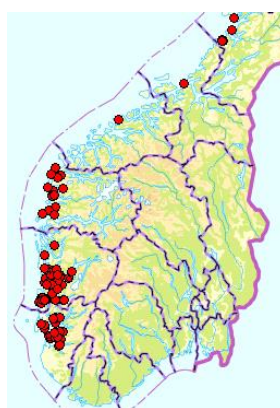

Kystblåfiltlav er funnet i ytre kyststrøk på Vestlandet, der den mange steder er tallrik. Den vokser vanligvis i lysåpen edellaauvskog på klipper nær sjøen og noen ganger på trestammer. Den er truet av hogst og tilplanting av gran, samt utbygging. Den er rødlistet som *nær truet NT* p.g.a. antatt nedgang i populasjonen.

I Stord er den kjent fra Gullberg og Steinsholmen. I Fitjar er den kjent fra Sandvikvåg og Færøysundvatn.

Pectenica cyanoloma (Schaer) H.H. Blom & L. Lindblom

Nær truet NT

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Denne arten er nylig anerkjent som egen art. Den vokser på bark av osp og på berg i edellauvskog nær kysten. Den er sannsynligvis tidligere tatt som Kystblåfiltlav. Den har en antatt tilbakegang og er rødlistet som *nær truet NT*.

Fra Stord og Fitjar er det bare kjent gamle funn, men det er sannsynlig at den finnes her fremdeles.

Kystvortelav

Pertusaria multipuncta (Turner) Nyl.

Sårbar VU

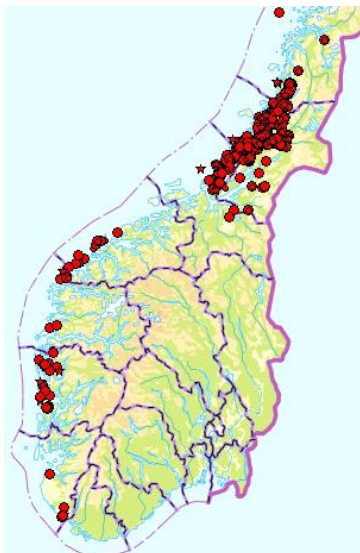
Kystvortelav vokser hovedsakelig på Vestlandet på løvtrær i eldre skog med høy stabil luftfuktighet, særlig på rogn. Den er sjelden og er truet av hogst, treslagsskifte og utbygging. Den har en sannsynlig populasjonsreduksjon og er rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den kjent fra Valvatnavågen.

Gullprikklav

Pseudocyphellaria crocata (L.) Vainio

Sårbar VU

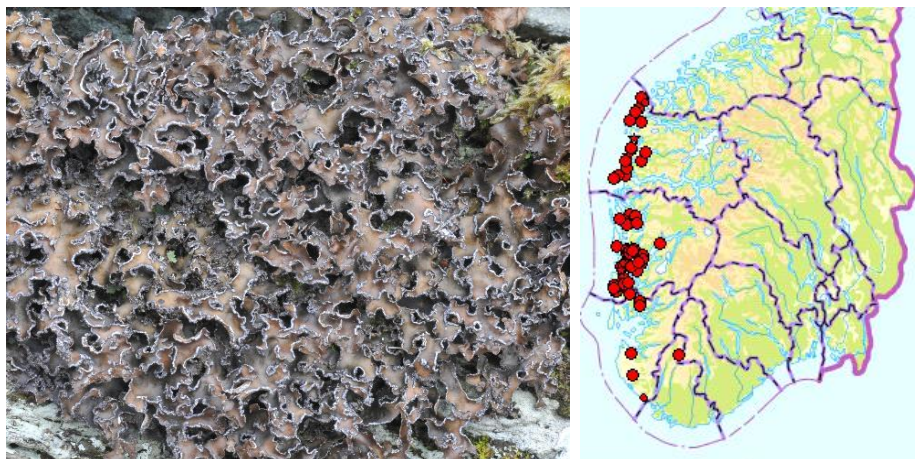
Det viktigste voksestedet i Norge er i boreal regnskog i Midt-Norge. Den vokser på løvtrær med rik bark som rogn, osp og selje men og på skyggefulle bergvegger. Den trues av hogst og ødeleggelse av habitat. Det tyder på at arten er i tilbakegang, og den er rødlistet som *sårbar VU*.

I Fitjar er det gamle funn fra Osterneset og fra Sandvikvåg.

Randprikklav

Pseudocyphellaria intricata (Del.) Vaino

Sårbar VU

Randprikklav er en fuktighetskrevede lav som finnes på Vestlandet, særlig i Sunnhordland. Den vokser på moseklede bergvegger, sjeldnere på løvtrær. Den trues av hogst og utbygging og er rødlistet som *sårbar VU*.

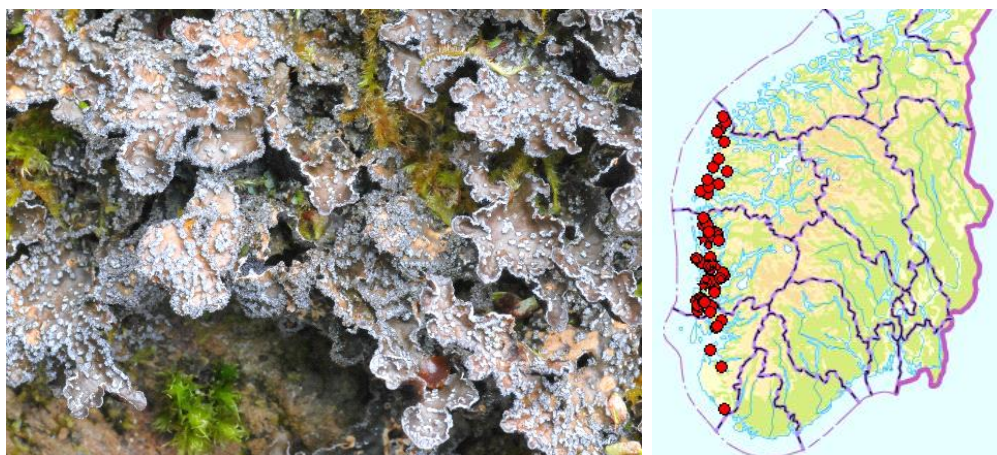
I Stord er den kjent fra Nordrvatnet, Digernes og Gullberg (gammel)

I Fitjar er den kjent fra Sandvikvåg.

Kystprikklav

Pseudocyphellaria norvegica (Gyelnik) P. James

Sårbar VU

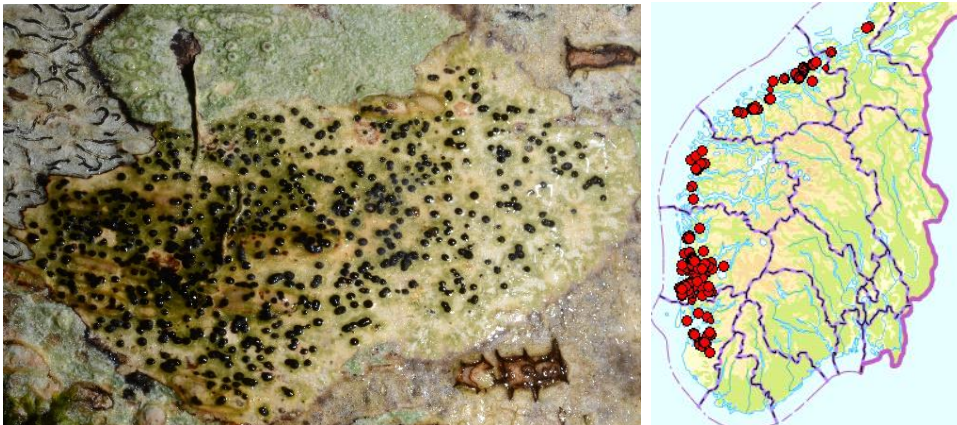
Kystprikklav har samme utbredelse og økologi som randprikklav men er mindre sjelden. Den vokser hovedsakelig på moseklede berg og på løvtrær som ask, osp, hassel og rogn. Den er truet av utbygging og hogst og er rødlistet som *sårbar VU*.

I Fitjar er arten kjent fra Sandvikvåg.

Gul pærelav

Pyrenula occidentalis (Harris) R.C. Harris

Nær truet NT

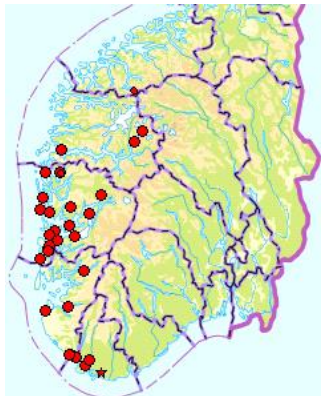

Gul pærelav vokser i kyststrøk til Trøndelag med hovedutbredelse i Sunnhordland. Den vokser på glatt bark av løvtrær, særlig rogn og hassel. Populasjonene er ofte små og er sårbar for hogst og utbygging. Den er rødlistet som *nær truet NT*. I Stord er den kjent fra Valvatnavågen, Storavatnet, Røyrtjødna, Rutle og Petarteigsvatnet.

Kystsaltlav

Stereocaulon delisei Bory

Sårbar VU

Norge kan ha en vesentlig del av den Europeiske populasjonen av Kystsaltlav. Den tilhører et sørvestlige-oseaniske element, og finnes i hovedsak på Vestlandet. Den vokser hos oss hovedsakelig på tungmetallholdig stein ofte ved gamle nedlagte gruver. Populasjonen regnes som nedadgående, og den er rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den bare funnet på en liten øy utenfor det gamle fergeleiet i Sagvåg.

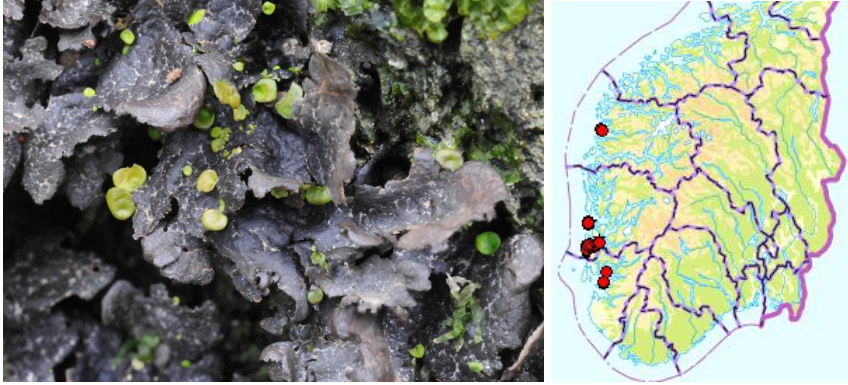
I Fitjar er den funnet ved Årskog bro.

Skjellporelav

Sticta canariensis (Ach.) Bory

Sårbar VU

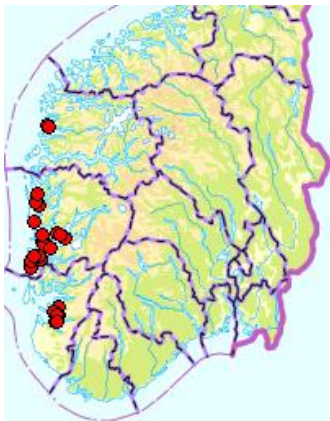
Skjellporelav vokser i kystnære strøk på Vestlandet ofte på kalkrike bergvegger i edellauvskog gjerne i hasselkratt. Den tilhører et sterkt oseanisk sørlig element. Den er mest utsatt for bygging i strandsonen, hyttebygging. Populasjonene er relativt små (på Spissøya i Bømlo er den tallrik) og den er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den kjent fra Gullberg og fra Føyno (Aker Kverner).

Thelotrema macrosporum P.M. Jørg. & P. James

Sterkt truet EN

Arten er kjent fra Rogaland og Hordaland og vokser hovedsakelig på stammer av hassel. Den tilhører et sterkt oseanisk sørlig element og er knyttet til borenemoral regnskog. Den er sjelden og er truet av hogst og utbygging og er derfor rødlistet som *sterkt truet EN*. Den kan forveksles med stjernerurlav.

I Stord er den kjent fra Rutle, Røyrtjødna og Valvatnavågen

Hornstry

Usnea cornuta Körb

Nær truet NT

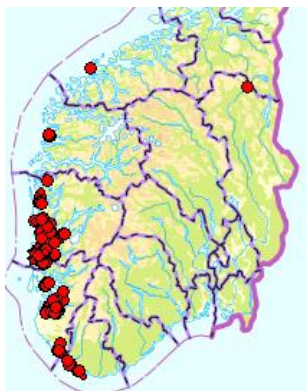
Hornstry er kjent fra Sør-vestlandet. Den vokser på stammer og grove kvister av furu i glissen kystfuruskog samt på berg og klipper. Den er truet med utbygging og flatehogst. Med utgangspunkt i populasjonsstørrelse er arten rødlistet som *nær truet NT*.

I Stord er den i nyere tid kjent fra Digernes, Gullberg, men det er og en del gamle funn.

Ringstry

Usnea flammea Stirt.

Nær truet NT

Ringstry er kjent fra Vestlandet og vokser på stammer og grove kvister av furu, ofte i glissen kystfuruskog. Den er truet av utbygging og flatehogst. Med utgangspunkt i populasjonsstørrelse er arten rødlistet som *nær truet NT*.

I Stord er den kjent fra Bjørkevika, Petarteigen, Hatledalen, Valvatnavågen, Digernes, Alnavågen, Røyrtjødna, Gullberg. I Fitjar er det et gammelt funn fra Sandvikvåg (1975)

Kyststry

Usnea fragilescens Lyng

Sårbar VU

Kyststry er kjent fra Sørvestlandet. Den vokser oftest på bergvegger men og på furu. Den er truet av hogst og utbygging. Populasjonene er små, og den er rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den i seinere tid funnet på Skjærsholmane, men det er flere gamle funn sør-øst på Stord.

Sopp

Sopp er en artsgruppe som i dag hører til et eget rike, soppriket. De er karakterisert med et underjordisk trådverk av celler kalt hyfer, som til sammen utgjør et nettverk som kalles mycel. Innenfor soppriket finner vi en rekke ulike grupper, men de vanligste soppene de fleste kjenner til hører til stilksporesoppene. De fleste større hatsopper hører til denne gruppen. I tillegg finnes det en gruppe kalt sekksporesopp, som vanligvis er mindre iøynefallende og mindre kjent blant folk flest. Alle rødlisteartene beskrevet under hører til disse to gruppene. Soppene kan ha ulike økologiske funksjoner. Mange er nedbrytere og bryter ned dødt plante og dyremateriale. Andre er parasitter på planter eller dyr. De fleste store hatsoppene vi finner i skogen er såkalte mykorrhizasopp, som betyr at de vokser i symbiose med bestemte treslag der både treet og soppen har nytte av samlivet. Andre sopparter, som vokser i mer treløse omgivelser, har en ukjent økologi, og dette gjelder mange av soppene beskrevet under som vokser i beitemarker og lignende.

Rødlista for arter 2015 inkluderer totalt 910 sopparter, hvorav 3 er *regionalt utdødd* RE, 446 er vurdert som truet (*kritisk truet* CR, *sterkt truet* EN og *sårbar* VU) og 267 som *nær truet* NT. Totalt er 194 arter vurdert til kategorien *datamangel* DD.

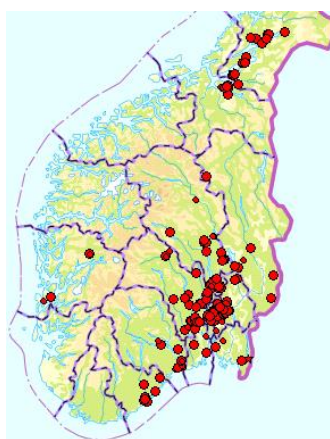
I Stord og Fitjar er det kjente antallet rødlistede sopp 52, og svært mange av disse er oppdaget de siste 15 årene hvor det har foregått en intens kartlegging av sopp som vokser i kulturlandskapet. Dette tallet er nok også for lavt, bl.a. fordi det er funnet en rekke sopp særlig innenfor slekten rødsporer som ikke er bestemt, og hvor flere har blitt undersøkt v.h.a. DNA sekvensiering i et pågående «Entolomaprojekt».

Det store tilfanget av nye sopp knyttet til kulturlandskapet kan også bety at det er mange sopp i andre naturtyper som fortsatt venter på å bli oppdaget.

Grangråkjuke

Boletopsis leucomelaena (Pers. : Fr.) Fayod

NT – nær truet

Grangråkjuke danner mykorrhiza med gran oftest i kalkgranskog, men på Stord er den funnet sammen med eik og er også et av få funn på Vestlandet. Fortetning av mange typer rike granskoger på Østlandet er en trussel for arten. Den er rødlistet som *nær truet* NT på grunnlag av totalbestand, pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner.

I Stord er den funnet i eikeskog på Agdestein.

Stanknarrevokssopp

Camarophyllopsis foetens (W. Phillips) Arnolds

VU – sårbar

Stanknarrevokssopp kan og forveksles med brune vokssopper (*Hygrocybe*), men kjennes straks på den kraftige og ubehagelige lukten som sitter igjen på fingrene i lang tid. Den er liten og uanselig og kan være vanskelig å oppdage. Den vokser hovedsakelig i ugjødslede beitemarker sammen med andre sjeldne beitemarksopp. Stanknarrevokssopp er sjelden i Sunnhordland, men har og en uregelmessig fruktifisering fra år til år. Den er rødlistet som *sårbar VU* utfra antatt pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner. I Stord er den funnet på Børtveit, Kattetveit/Lønning og Hovaneset.

Gulbrun narrevokssopp

Camarophyllopsis schulzeri (Bres) Herink

NT – nær truet

Gulbrun narrevokssopp kan minne om en brun vokssopp (*Hygrocybe*) og vokser i samme habitat, nemlig ugjødslede grasmarker. Den er relativt vanlig på slike lokaliteter i Sunnhordland. Den er rødlistet som *nær truet NT* utfra reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Rommetveit/Kyvik, Hovaneset, Katteveit/Lønning, Ruvika/Nautøy. I Fitjar er den funnet på Øvrebygda og på Skumsnes/Geitahaugane.

Oransjekantarell

Cantharellus friesii Welw. & Curr.

EN - sterkt truet

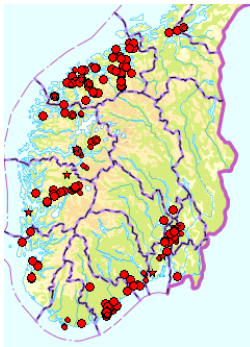
Oransjekantarell danner mykorrhiza med lind, hassel og muligens eik, og vokser normalt i rik eik-lindeskog og i lågurt-lindeskog. Den minner om vanlig kantarell, men er oransjerød eller lyst teglrød og matt. Den er rødlistet som *sterkt truet EN* på grunn av totalbestand, antatt reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner.

I Stord er den funnet ved inngangen til Landåsen ved Tveita.

Svartnende kantarell

Cantharellus melanoxeros (Desm.) Pérez-De-Greg.

NT - nær truet

Svartnende kantarell danner mykorrhiza med hassel og sjeldnere med lind og eik. Den kan minne om en traktkantarell, men den svartner ved tørking og er derfor ganske karakteristisk.

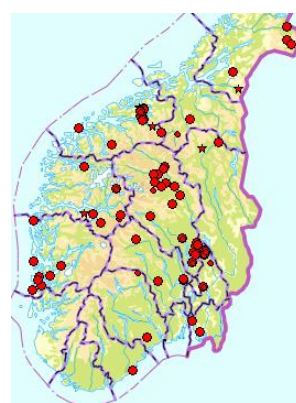
Den har sin hovedutbredelse i fjordstrøk på Vestlandet og er sjelden i Sunnhordland. Den ser ut til å ha sitt vesteuropeisk tyngdepunkt i Norge (Vestlandet). Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner.

I Fitjar er den funnet i Levåg.

Vridd køllesopp

Clavaria amoenoides Corner, Thind & Anand

VU - sårbar

Vridd køllesopp har som navnet sier vridde tilspissede frukt-legemer som vokser i klynger. Den vokser hovedsakelig i kulturmarkseng. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunn av reduksjon i habitat og bestand. Den er ikke særlig vanlig i Sunnhordland.

I Fitjar er den funnet i Øvrebygda og er ellers i Sunnhordland kjent frå Bømlo og Sveio.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Halmgul køllesopp

Clavaria flavipes Pers. : Fr.

VU - sårbar

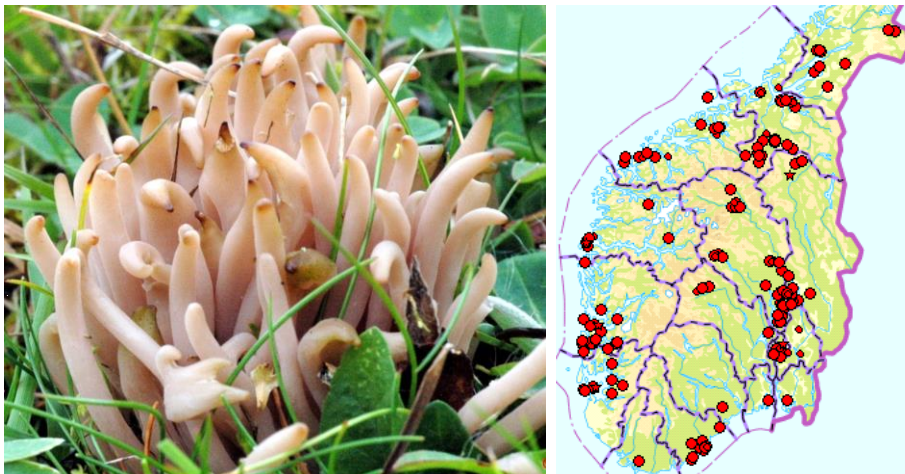
Halmgul køllesopp består av smale lyse fruktlegemer med gul basis som vokser enkeltvis eller i små grupper. Den kan lett forveksles med gamle visne strå. Den vokser hovedsakelig i kulturmarksenger. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand. Den er relativt sjelden i Sunnhordland.

I Stord er den funnet på Hovaneset.

Røykkøllesopp

Clavaria fumosa Pers. Fr.

NT - nær truet

Røykkøllesopp vokser ofte som ugreinete fruktlegemer i klynger. Den forekommer oftest i primært kalkrike ugjødslede grasmarker. Den er funnet flere steder i Sunnhordland, men har ganske uregelmessig fruktifiserende fra år til år. Den er rødlistet som nær truet NT grunnet reduksjon i habitat og brestand.

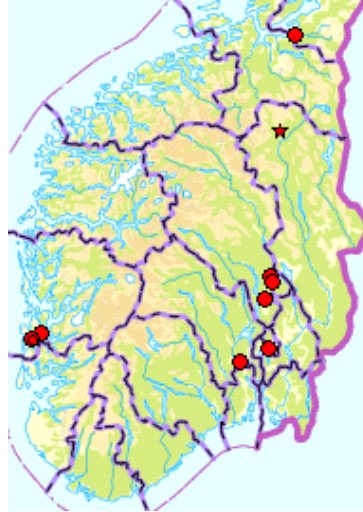
I Stord er den funnet på Hovaneset, Kattetveit/Lønning

I Fitjar er den kjent fra Skumsnes/Geitahaugan

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Brun køllesopp
Clavaria pullei Donk.

VU - sårbar

Brun køllesopp vokser enkeltvis i små klynger og er ganske sjelden i Sunnhordland. Den vokser i kalkrike ugjødslede beitemarker og har få kjente lokaliteter i Norge. Den er rødlistet som *sårbar VU* grunnet pågående reduksjon i habitat og bestand, noe som er en nedgang fra *sterkt truet EN* i forrige rødliste.

I Stord er den kun kjent fra Hovaneset.

Plommekøllesopp
Clavaria greletii Boud.

VU - sårbar

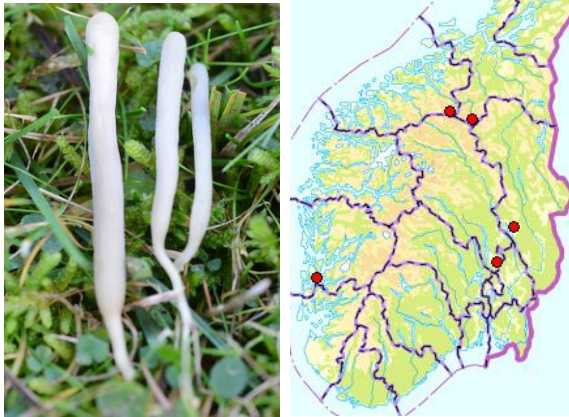
Plommekølle er en blåsvart ugreinet køllesopp som vokser i kalkrike ugjødslede grasmarker. Den er ganske sjelden i hele landet med bare to funn på Vestlandet. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av totalbestand og antatt reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den kun kjent fra Nautøya under Bømløbroa der den ble funnet i 2016. Dette er og eneste kjente forekomst i Hordaland.

Isabellakøllesopp

Clavaria tenuipes Berk. & Broome ss. Corner non Schild

DD - datamangel

Isabellakøllesopp er en sjelden sopp med bare noen få funn i Norge og kan være et kompleks av flere arter. Den er lys på farge og smaler av ved basis. Den vokser enkeltvis eller i små grupper. Det er flere usikkerheter knyttet til arten, og den er derfor i rødlisten vurdert som *mangel på data DD*.

I Stord er den funnet på Hovaneset (2014), og dette er og eneste funnet på Vestlandet.

Fiolett greinkøllesopp

Clavaria zollingeri Lév.

VU - sårbar

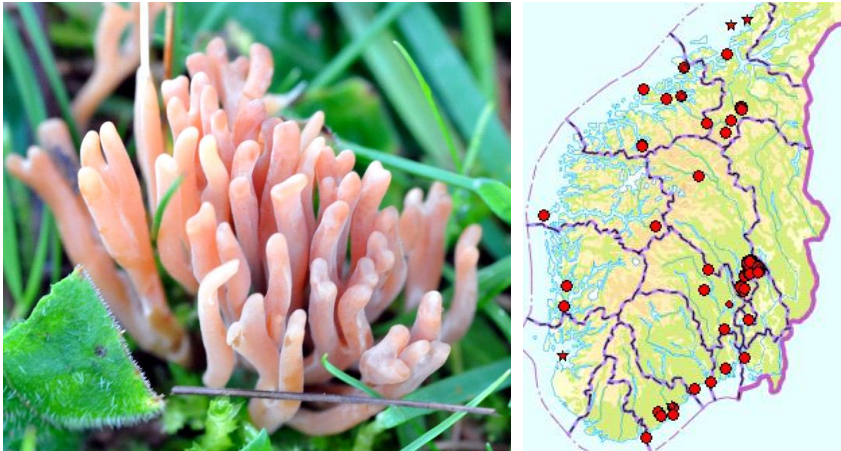

Fiolett greinkøllesopp er den eneste forgreinete arten i slekten *Clavaria*, men er lett å kjenne på sine store fruktlegemer og vakre farge. Den vokser i ugjødslede beitemarker og er ikke uvanlig i Sunnhordland. Den har imidlertid en svært uregelmessig fruktifisering fra år til år. Den er rødliste som *sårbar VU* på grunnlag av antatt reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Katteveit/Lønning og Kjølsvikjo/Føyno (Aker Kverner) Det er og to gamle funn fra Fitjar, Stokken og Berg.

Grå småfingersopp

Clavulinopsis umbrinella (G.F. Atk.) Corner

NT – nær truet

Grå småfingersopp er en liten tett forgreinet grå fingersopp som vokser i tette klynger. Den har få funn på Vestlandet og vokser oftest i ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *nær truet NT* ut fra antatt reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner. I Hordaland er den bare kjent fra Tysnes og Stord. I Stord er den funnet på Hovaneset.

Grå grynmusserong

Dermoloma cuneifolium (Fr.:Fr.)Bon

VU – sårbar

Grå grynmusserong minner om en liten grå musserong, men er mindre og vokser i kalkrike beitemarker. Den har få funn på Vestlandet, tre i Hordaland og ett i Rogaland. Den er rødlistet som *sårbar VU* utfra totalbestand, antatt pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner. I Stord er den funnet på Hovaneset. I Fitjar er den funnet på Rydland.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Entoloma anatinum (Lasch: Fr.) Donk

VU - sårbar

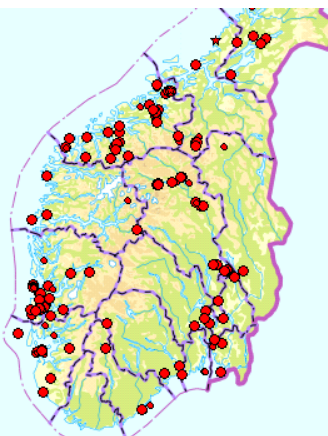

Entoloma anatinum vokser i kalkrike ugjøddele beitemarker ofte sammen med mange andre sjeldne arter. Den er lite kjent og sjelden, med bare noen få funn på Vestlandet. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av totalbestand, antatt pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner.

I Fitjar er den kjent fra Skumsnes/ Geitahaugane

Entoloma atrocoeruleum Noordel.

NT – nær truet

Entoloma atrocoeruleum er en av de vanligste rødsporene en finner i ugjøddele beitemarker i Sunnhordland. Den kan forveksles med andre, bl.a. ravnerødspore, men kan skiller mikroskopisk. Den er rødlistet som *nær truet NT* utfra reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den kjent fra Hovaneset, Katteveit/Lønning, Sponavikjo.

I Fitjar er den kjent fra Skumsnes/Geitahaugane, Levåg, Rydland

Svartblå rødspore

Entoloma chalybeum (Pers. : Fr.) Nordel.

[NT – nær truet](#)

Svartblå rødspore er en art med tydelig blå stilk og hatt og med blålige skiver, som er et godt kjennetegn i felt. Den vokser primært i ugjødslede beitemarker ofte på kalkrik grunn. Den er en relativt vanlig rødspore i Sunnhordland og finnes på en rekke lokaliteter.

Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av antatt reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den funnet på Hovaneset, Kattetveit/Lønning, Sponavikjo.

I Fitjar er den funnet på Skumsnes/Geitahaugane.

Ravnerødspore

Entoloma corvinum (Kühner) Noordel.

[NT – nær truet](#)

Ravnerødspore er en relativt kraftig sopp med tydelige blåfarger på hatt og stilk, men fargen på hatten går ofte over i brunt etter en tid. Den kan lett forveksles med andre rødsporer særlig *E. atrocoeruleum*, men kan skilles mikroskopisk. Den er relativt sjelden og vokser i ugjødslede beitemarker ofte på kalkrik grunn.

Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av reduksjon i habitat og bestand.

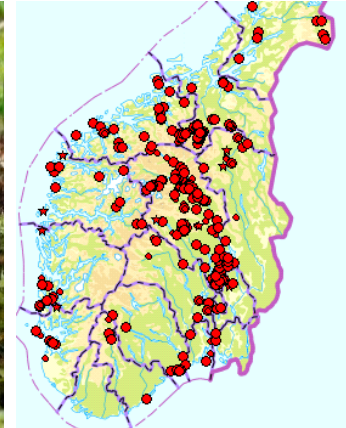
I Stord er den kjent fra Hovaneset, Sponavikjo, Slåtterholmen, Seiavikjo, Kobbervikjo, Ruvikjo, Breidavikjo (alle sistnevnte fra Nautøya), Kjølsvikjo og Orevikjo på Føyeno.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Lillagrå rødspore

Entoloma griseocyaneum (Fr. : Fr.) P. Kumm.

NT – nær truet

Lillagrå rødspore er en relativt kraftig rødspore med tydelig brun skjellet hatt og lillafarget fibret stilk. Fargen på stilken går etter hvert over i brunfarge, og kan da lett forveksles med *E. scabropellis* (som muligens er samme art).

Lillagrå rødspore vokser primært i ugjødslede beitemarker, ofte med kalk, og er ikke uvanlig i slike lokaliteter i Sunnhordland. Den er rødlistet som *nær truet NT* (en endring fra VU i 2010) på grunn av reduksjon av habitat og bestand.

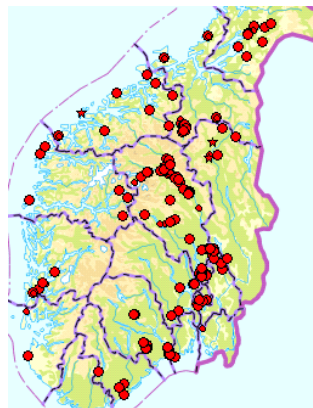
I Stord er den funnet på Hovaneset, Sponavikjo, Ruvikjo og Kobbervikjo på Nautøya.

I Fitjar er den funnet på Levåg.

Fiolett rødspore

Entoloma mougeotii (Quél.) Hesler

NT – nær truet

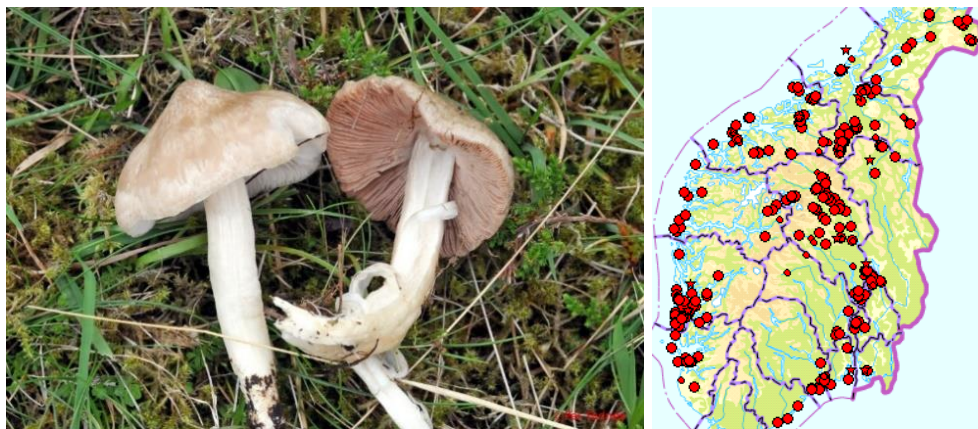
Fiolett rødspore er en relativt liten vakker rødspore med tydelig lillafaret hatt og stilk. Den vokser hovedsakelig i kalkrike ugjødslede beitemarker. Den finnes flere steder i Sunnhordland, men er ikke vanlig på Vestlandet. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av nedgang i habitat og bestand.

I Stord er den kun funnet på Hovaneset der den har flere delpopulasjoner.

Melrødspore

Entoloma prunuloides (Fr. : Fr.) Quél.

NT – nær truet

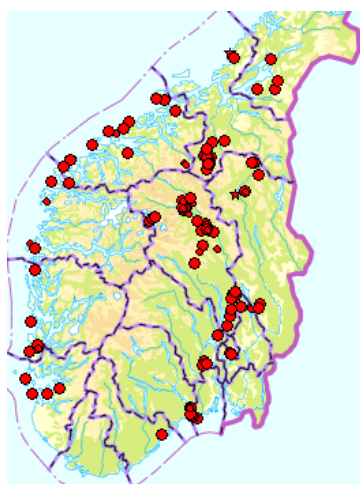

Melrødspore hører til de større kjøttfulle rødsporene, og mangler blåfargene til mange av de andre kulturmarksartene av rødsporer. Den vokser hovedsakelig i kalkrike beitemarker der den vokser sammen med mange andre sjeldne og rødlistede arter, men kan og vokse i kalkrik skog. Den er ikke uvanlig på beitemarker i Sunnhordland. Den er rødlistet som *nær truet NT* (en nedgang fra VU på forrige rødliste) på grunn av reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Hovaneset, Sponavikjo, Kjølsvikjo/Føyne (Aker Kverner). I Fitjar er den kjent fra Øvrebygda, Rydland, Levåg.

Rombesporet rødspore

Entoloma rhombisporum (Kühner & Boursier) E. Horak

NT – nær truet

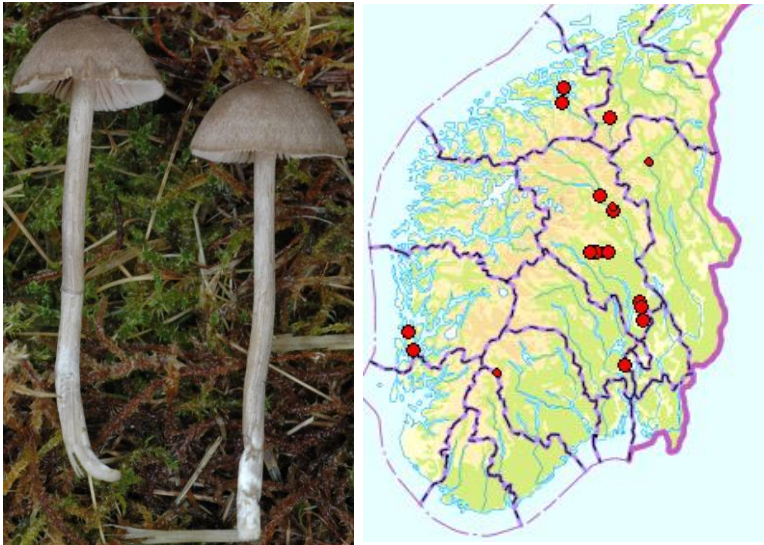

Rombesporet rødspore er en liten til middels stor rødspore med karkarakteristiske rombeformete sporer. Den er muligens et kompleks av flere arter, som må avklares med DNA-analyser. Den ser ut til primært å være knyttet til kalkrike ugjødslede beitemarker der den vokser sammen med mange andre sjeldne og rødlistede arter. Den er ikke vanlig i Sunnhordland men kan være oversett. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den kun funnet på Hovaneset.

Entoloma scabropellis Noordel.

[DD - datamangel](#)

Entoloma scabropellis er en sjelden rødspore, som bare skiller seg fra lillagrå rødspore (*E. griseocyaneum*) ved at den har grå stilk. Det er mulig at disse tilhører et artkompleks eller er samme art, men dette må avklares med DNA-analyser. Den vokser tilsvarende som lillagrå rødspore i primært kalkrike beitemarker.

Den er listet som *datamangel DD* på grunnlag av taksonomisk usikkerhet (tidligere *VU*).

I Stord er den funnet i Sponavikjo

I Fitjar er den funnet på Levåg

Tyrkerrødspore

[NT – nær truet](#)

Entoloma turci (Bres.) M. M. Moser

Tyrkerrødspore er en liten brun rødspore som lett lar seg forveksle med andre brune sopper i samme slekt. Den må derfor bestemmes mikroskopisk.

Den vokser primært i kalkrike ugjødslede beitemarker sammen med mange andre sjeldne og rødlistede beitemarksopp. Den er ikke spesielt vanlig i Sunnhordland.

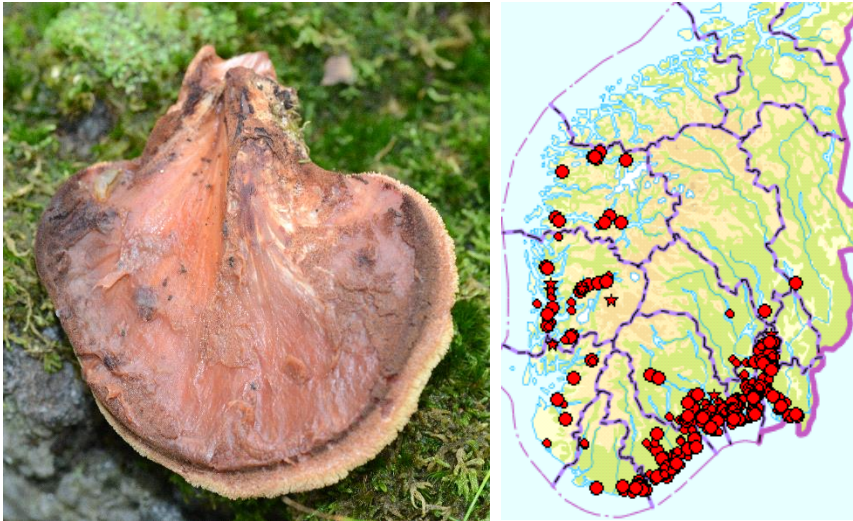
Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den kun kjent fra Hovaneset.

Oksetungesopp

Fistulina hepatica (Schaeff. : Fr.) With.

NT – nær truet

Oksetungesopp er en nedbrytersopp som vokser på gamle eiketrær, særlig ved basis av levende trær. Den vokser i ulike skogstyper der eik er et innslag slik som skrinn eikeskog, lågurt-eikeskog, boreonemoral blandingskog og på grove trær i Kulturlandskapet.

Den er ikke særlig vanlig i Sunnhordland og er nylig funnet på Stord (2014).

Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av totalbestand og antatt nedgang i bestanden. Vurderingen av tilbakegang er usikker og den kan bli tatt ut av listen ved seinere vurderinger. I Stord er den kun funnet på eiketrær flere plasser på Agdestein/Hetlesæter.

Trolljordtunge

Geoglossum simile Peck

NT – nær truet

Trolljordtunge er en relativt stor svart jordtunge, som vokser primært i ugjødslede beitemarker ofte litt fuktig og normalt med sure bergarter. Den er ikke vanlig i Sunnhordland.

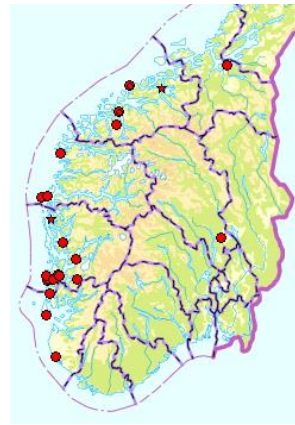
Den er rødlistet som *nær truet NT* utfra antatt reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner.

I Stord er den funnet på Hovaneset

Sumpjordtunge

Geoglossum uliginosum Hakelier

EN – sterkt truet

Sumpjordtunge vokser i fuktige områder i ugjødslede beitemarker. Den er smalt tungeformet med fuktig stilk og er meget sjelden. Den har sin hovedutbredelse i kyststrøk på Vestlandet. Sumpjordtunge er rødlistet som *sårbar VU* (en nedjustering fra *sterkt truet EN* på forrige rødliste) utfra totalbestand, pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner. I Stord er den kjent fra Hovaneset og Rommetveit/Kyvik

Korallkjuke

Grifola frondosa (Dicks. : Fr.) Gray

VU – sårbar

Korallkjuke vokser i klynger på basis av gammel eik eller på eikestubber og kan som navnet tilsier ligne på en korall. Den er en nedbryter og finnes i edellauvskog, blandingskog, parker og hager m.m. Den trives best på åpne områder med gunstig lokalklima. Gamle eiker er i tilbakegang, noe som og truer denne soppen. Den finnes på en god del lokaliteter i Hordaland, men er ikke så vanlig i Sunnhordland. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunn av totalbestand, antatt reduksjon i habitat og små delpopulasjoner. I Stord er den funnet på en eikestubbe på Agdestein.

Mykbrunpigg

Hydnellum compactum (Pers. : Fr.) P. Karst

VU – sårbar

Mykbrunpigg danner mykorrhiza med eik og har sin hovedutbredelse på sør-østlandet. På Vestlandet er den kun kjent fra noen få lokaliteter, og ble første gang funnet på Stord i 2014. Den vokser hovedsakelig i tørr lågurt-eikeskog, men hos oss vokser den i et mer oseaanisk klima med relativt mye nedbør. Lågurt-eikeskog er og rødlistet som nær truet og mykbrunpigg er listet som *sårbar VU* på grunn av totalbestand, pågående reduksjon i habitat og bestand og små delpopulasjoner. I Stord er den kun funnet i eikeskog på Agdestein.

Gyllen vokssopp

Hygrocybe aurantiosplendens R. Haller Aar.

NT – nær truet

Gyllen vokssopp er en middels stor gul til oransje vokssopp med klebrig til tørr hatt og med fint fibret stilk ofte dekket med fint hvitt pudder øverst under hatten. Den er hygrofän og skifter farge etter fuktighet i luften. Den kan forveksles med andre vokssopper som gul vokssopp, men denne er mer kraftig gul og slimet, og spiss vokssopp, som oftest har spisspuklet hatt. Den vokser i naturbeitemark ofte på rik grunn med innslag av kalk. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon av habitat og bestand.

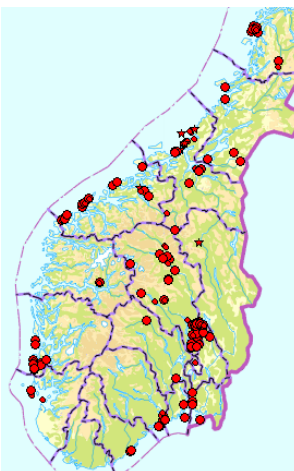
I Stord og Fitjar er den sjelden og bare kjent fra Hovaneset i Stord og Rydland i Fitjar

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Brun engvokssopp

Hygrocybe colemanniana (A. Bloxam) P.D. Orton & Watling

VU – sårbar

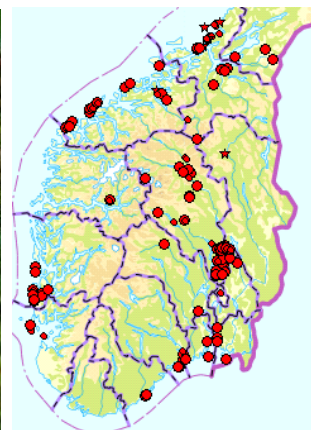

Brun engvokssopp er en middels stor vokssopp med nedløpende skiver, gråbrun hatt og lysere skiver og stilk. Soppen er sjelden og kun kjent fra en lokalitet på Stord. Den er karakteristisk og vanskelig å forveksle med andre sopp. Den vokser i naturbeitmark ofte på strandenger. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand. På Stord er den kun funnet på Hovaneset.

Gulfotvokssopp

Hygrocybe flavipes (Britzelm.) Arnolds

NT - nær truet

Gulfotvokssopp er en relativt stor grålig til gråbrun vokssopp. Stilken er fibret med tydelig gul farge ved basis. Den vokser ofte i små knipper i mose. Den kan forveksles med skifervokssopp, men denne er ikke gul nederst på stilken. Gulfotvokssopp er relativt sjelden, men er funnet på en rekke lokaliteter i Sunnhordland. Den vokser hovedsakelig i gammel ugjødslet beitemark. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den funnet på Lønning/Kattatveit, Hovaneset, Rommetveit, Sponavikjo, Orevikjo/Føyne

I Fitjar er den funnet på Geitahaugane/Skumsnes, Øvrebygda, Nedre Levåg og Rydland

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Musserongvokssopp

Hygrocybe fornicata (Fr.) Singer

NT – nær truet

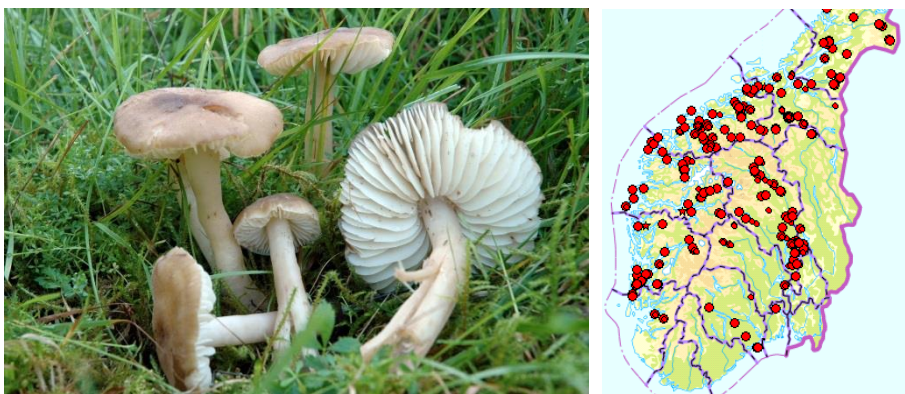

Musserongvokssopp er en middels stor vokssopp som i første omgang ikke minner helt om en vokssopp. Skivene er musserongaktige, og den kan derfor gjerne bli tatt for en musserong. Hatten er lys og varierer med grå til brunlige farger, mens stilk og skiver er lyse. Musserongvokssopp er ikke særlig vanlig i Sunnhordland, og den vokser i ugjødslede beitemarker og har uregelmessig fruktifisering fra år til år. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den kun funnet på Hovaneset og Rommetveit/Kyvik.

Rødnende lutvokssopp

Hygrocybe ingrata J.P. Jensen & F.H. Møller

VU – sårbar

Rødnende lutvokssopp er en relativ stor brun vokssopp med tørr hatt og stilk. Hatten er ofte svakt skjullet. Soppen rødner i sår på stilk og skiver, og den har en karakteristisk såpelukt eller lukt av klor. Den vokser ofte sammen i små knipper. Den kan forveksles med lutvokssopp, men denne er ofte mindre har kraftigere lukt og rødner ikke. Den er sjelden og vokser i ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

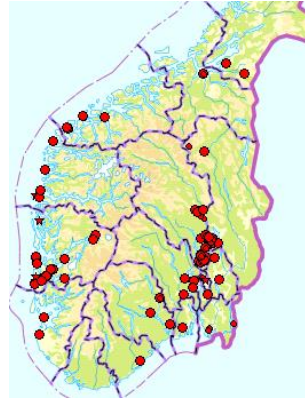
I Stord er den funnet på Lønning/Kattatveit, Sponavikjo, Hovaneset og Kjølsvikjo/Føyno. I Fitjar er den funnet på Geitahaugane/Skumsnes, Øvrebygda og Rydland.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Flammevokssopp

Hygrocybe intermedia (Pass.) Fayod

VU – sårbar

Flammevokssopp er en relativt stor vokssopp med karakteristiske gule til orange farger både på hatt og stilk. Hatten er fint skjullet, mens foten er grovt fibret. Soppen er ganske karakteristisk, men kan minne om kjeglevokssopp, men denne er ikke skjullet og blir fort svart på farge. Flammevokssopp er sjelden og vokser på kalkrike ikke gjødslete beitemarker og har en sørlig utbredelse.

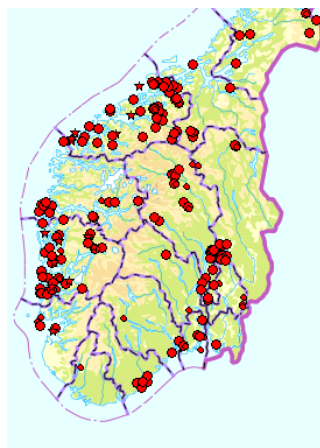
Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den funnet på Lønning/Kattatveit og Hovaneset.

Skifervokssopp

Hygrocybe lacmus (Schumach.) P.D. Orton & Watling

NT – nær truet

Skifervokssopp er en mellomstor grå vokssopp med tydelig nedløpende skiver og en lysere stilk som kontrast til hatt og skiver. Hatten er hygroman og klebrig til slimet i fuktig vær. Den kan forveksles med gulfotvokssopp, men denne har gulfarget stilkbasis, samt grå vokssopp, men den er svært slimet og uten nedløpende skiver. Den er sjelden i Sunnhordland og vokser i gamle ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

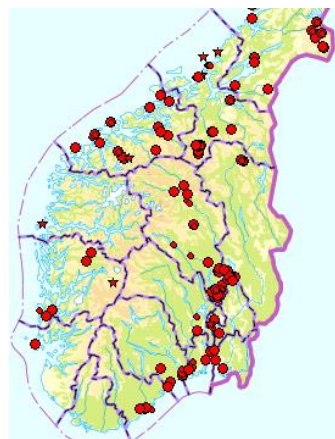
I Stord er den kjent fra Børtveit.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Bittervokssopp

Hygrocybe mucronella (Fr.) P. Karst.

NT - nær truet

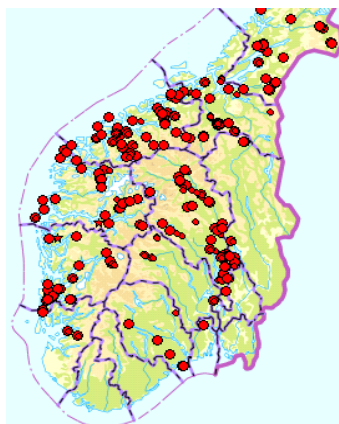
Bittervokssopp er en liten rød til oransje vokssopp med bitter smak. Smaken er imidlertid ikke noe godt kjennetegn. Både hatt og stilk er først våt-slimet, men blir etter hvert tørr. Den har vanligvis oransjefargete skiver. Bittervokssopp er relativt sjelden, og den vokser i gamle ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den kun funnet på Hovaneset.

Lutvokssopp

Hygrocybe nitrata (Pers.) Wünsche

NT – nær truet

Lutvokssopp er en liten til mellomstor vokssopp med tydelig brun litt skjullet hatt og med lysere glatt stilk med noe brunt-grått skjær. Hatten er ofte tørr, og soppen har en karakteristisk lukt av klor. Den vokser i gamle ugjødslete rike til middels rike beitemarker og på kalkrike strandenger. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den funnet på Hovaneset, Sponavikjo, Orevikjo/Føyno, Slåtterholmen/Nautøy, Seiavikjo/Nautøy og Selavikjo/Nautøy.

I Fitjar er den kjent fra Landa og Øvrebygda.

Sauevokssopp

Hygrocybe ovina (Bull.: Fr.) Kühner

VU – sårbar

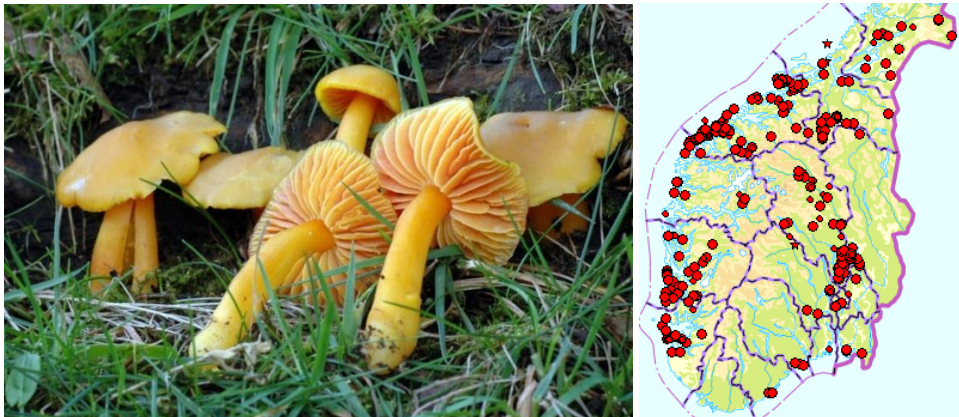

Sauevokssopp er en stor kraftig grov vokssopp med mørke farger og grovt skjellede hatt. Hatt huden kan ofte virke litt fettaktig. Kjøttet rødmer tydelig ved skade. Soppen er sjelden, men er funnet på mange lokaliteter i Stord og Fitjar. Den er svært karakteristisk, og er vanskelig å forveksle med andre sopp. Den vokser i gamle ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Hovaneset og Orevikjo/Føyno. I Fitjar er den funnet på Nedre Levåg og Øvrebygda.

Rødskivevokssopp

Hygrocybe quieta (Kühner) Singer

NT – nær truet

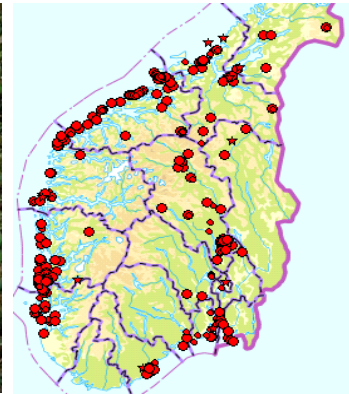
Rødskivevokssopp er en relativt stor gul vokssopp, fettaktig med noe matte farger. Den har tydelig rødfarge på skiver og på toppen av stilken. Den kan forveksles med gul vokssopp, som er slimet på hatt og stilk, eller honningvokssopp, som er svakt skjellede og lukter honning. Rødskivesopp er relativt sjelden og vokser i ugjødslede beitemarker. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Hovaneset, Børtveit, Lønning/Kattatveit, Rommetveit og Føyno. I Fitjar er den funnet på Skumsnes og Øvrebygda.

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Russelærvokssopp

Hygrocybe russocoreacea (Berk. & T.K. Mill) P.D. Orton & Watling

NT – nær truet

Russelærvokssopp er en liten hvit vokssopp med karakteristisk lukt av einer (russelær). Den vokser ofte sammen i knipper. Den ligner mye på kritt vokssopp, men denne har ingen karakteristisk lukt. Den vokser ofte i kalkrike beitemarker. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

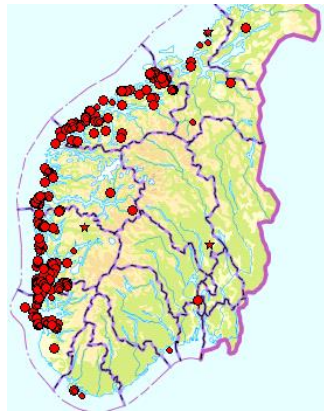
I Stord er den funnet på Hovaneset, Digernes og Nautøya under Bømløbroen.

I Fitjar er den funnet på Skumsnes/Geitahaugane og på Øvrebygda.

Rød honningvokssopp

Hygrocybe splendidissima (P.D. Orton) Svrcek

VU – sårbar

Rød honningvokssopp er en stor kraftig vokssopp med klare røde farger, og er kanskje den vakreste av alle vokssopper. Den har en karakteristisk honninglukt, særlig når den tørkes. Den kan forveksles med skarlagenvokssopp, som har matt hatt og fibret stilk, eller mønjevokssopp, som har klebrig hatt og bredt tilvokste skiver. Rød honningvokssopp er en ganske sjelden vokssopp som vokser i gamle beitemarker, men er funnet mange steder i Sunnhordland. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand.

I Stord er den funnet på Hovaneset, Lønning/kattatveit, Hystadmarka, Fossabrekko, Rommetveit/Kyvik, Børtveit, Sponavikjo og Hystadmarka.

I Fitjar er den funnet på Skumsnes, Rydland, Øvrebygda, Nedre Levåg og Landa

Papillvokssopp

Hygrocybe subpapillata Kühnner

VU – sårbar

Papillvokssopp er en liten gulorange sopp ofte med en sentral papill. Den er ganske sjelden og kun funnet noen få plasser i Sunnhordland. Den kan forveksles med en rekke andre små gulorange sopper, men kan skilles fra disse mikroskopisk. Den vokser vanligvis i ugjødslet beitemark. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av reduksjon i habitat og bestand, og på grunnlag av totalbestand og små delpopulasjoner. I Stord er den kun funnet på Hovaneset.

Mørkskjellet vokssopp

Hygrocybe turunda (Fr. : Fr.) P. Karst.

VU - sårbar

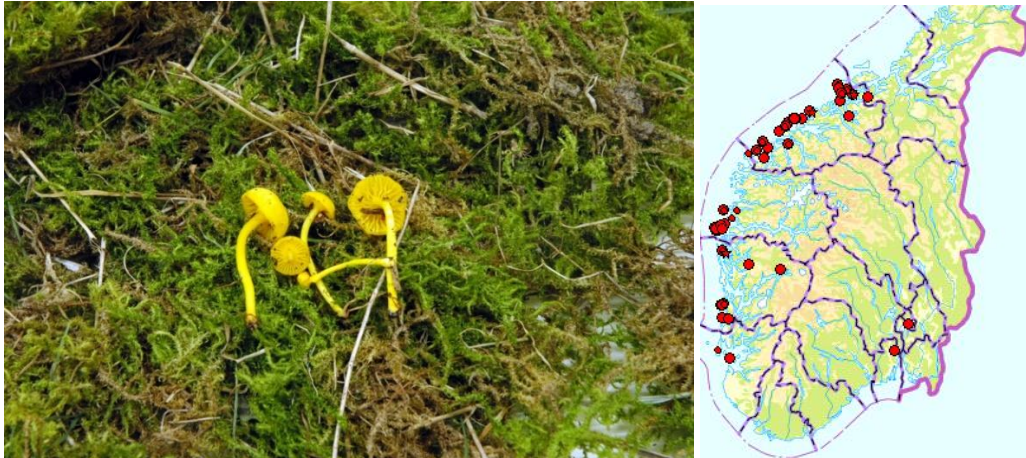
Mørkskjellet vokssopp er en liten rødoransje vokssopp med tydelig mørke skjell på hatten. Den har sitt tyngdepunkt i litt høyereliggende seterområder, men er i Sunnhordland funnet ved havnivå, bl.a. på strandenger. Den foretrekker ugjødslede lokaliteter, og vokser ofte sammen med andre sjeldne og rødlistede sopp. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunn av pågående reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den kun funnet i Orevikjø/Føyno. I Fitjar er den kun funnet på Rydland

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Gul slimvokssopp

Hygrocybe vitellina (Fr.) P. Karst.

VU – sårbar

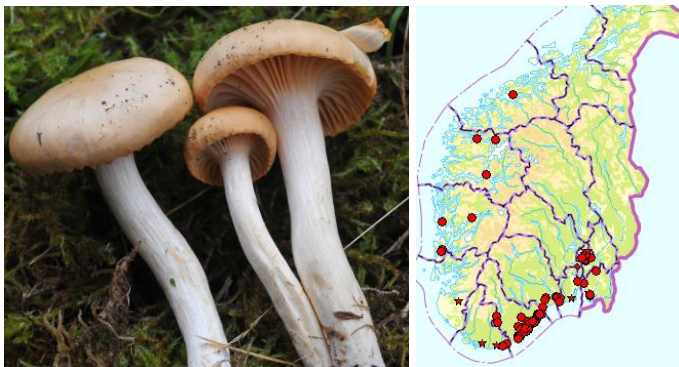
Gul slimvokssopp er en sjelden vokssopp, og er bare funnet på de ytterste deler av Vestlandet. Den er en liten helt gul vokssopp med nedløpende skiver og forslimet skiveegg. Den vokser ofte godt skjult i kratt av bregner el.l. Den kan forveksles med gule former av seig vokssopp, som og har forslimet skiveegg. Soppen har en sterkt oseanisk utbredelse, og vokser på Vestlandet helt ut mot havet der faren for frost er minimal. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av totalbestand, antatt pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner.

I Fitjar er den kjent fra Hanøy og Eggøy.

Lundvokssopp

Hygrophorus nemoreus (Pers. : Fr.) Fr.

NT – nær truet

Lundvokssopp er en stor vokssopp som hører til skogvokssoppene, men kan minne litt om engvokssopp. Den danner mycorrhiza med eik og vokser ofte i lågurt-eikeskog som er en rødlistet naturtype (se s. 16).

Den er ikke så vanlig på Vestlandet med bare noen få funn i Sunnhordland.

Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunn av totalbestand, pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner.

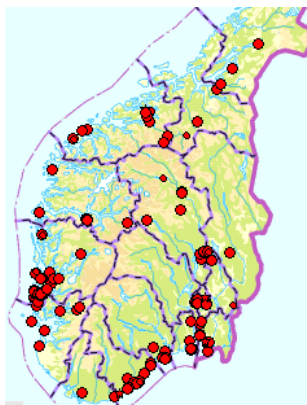
I Stord er den kun funnet i Kjølsvikjo (Aker Kverner).

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

Vrangjordtunge

Microglossum atropurpureum (Batch: Fr) P. Karst.

VU – sårbar

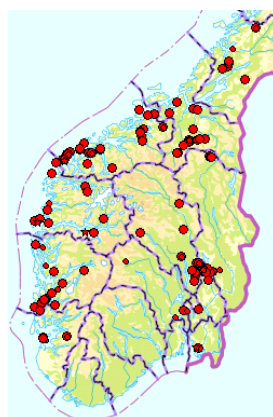
Vranglodnetunge er en av jortungene med små sporer som er lett å bestemme. Den er relativt stor med vridde svarte fruktlegemer, som ofte vokser i tette klynger. Den vokser oftest i kalkrike beitemarker og er ganske vanlig på slike lokaliteter i Sunnhordland, ofte med mange dellokaliteter. Den er rødlistet som *sårbar VU* utfra totalbestand og antatt pågående reduksjon i habitat og bestand. Den er antatt å være en norsk ansvarsart i europeisk sammenheng, og er foreslått som prioritert art (Jordal 2013).

I Stord er den kjent fra Hovaneset, Børtveit, Kattetveit/Lønning, Digernes, Kjølsvikjo og Nordavikikjo/Føyno. I Fitjar er den kjent fra Skumsnes/Geitahaugane.

Grå narremusserong

Porpoloma metapodium (Fr.) Singer

EN – sterkt truet

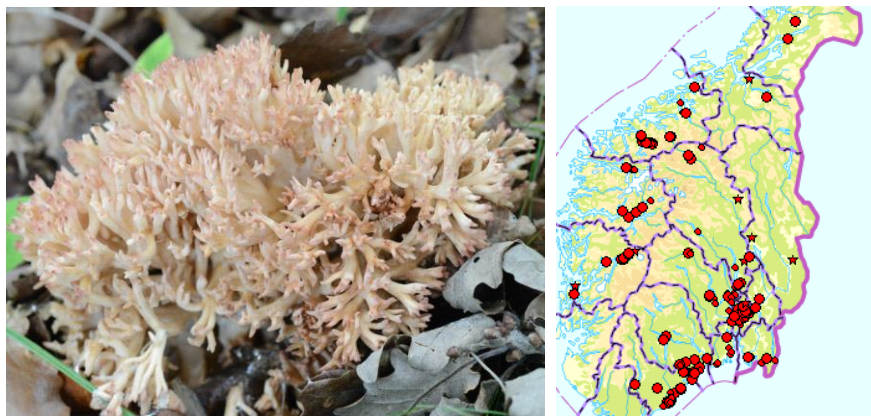

Grå narremusserong er en kraftig kjøttfull gråbrun sopp som rødner på skivene ved berøring. Den kan lett bli tatt for en musserong, men denne vokser i gamle ugjødslede beitemarker med mange andre rødlistearter, i motsetning til musserongene som er skogssopper. Den er antatt å være en norsk ansvarsart i europeisk sammenheng og foreslått som prioritert art (Jordal 2013). Den er etter hvert funnet på en rekke lokaliteter i Sunnhordland. Den er rødlistet som *sterkt truet EN* utfra reduksjon i habitat og bestand. I Stord er den funnet på Hovaneset, Kattetveit/Lønning og Kjølsvikjo/Føyno (Aker Kverner)

Rødtuppsopp

Ramaria botrytis (Pers. : Fr.) Ricken

NT - sårbar

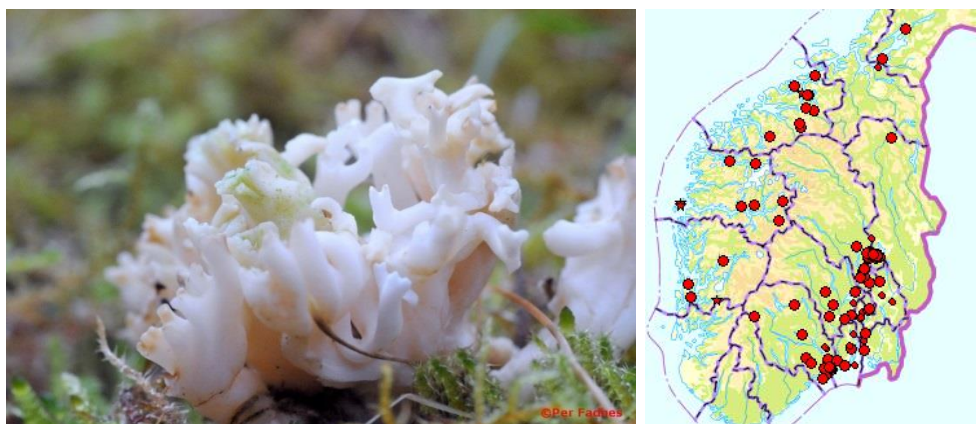
Rødtuppsopp er en stor lys korallaktig sopp med sterk forgreining, som er rødfarget i greinspissene. Navnet var tidligere felles for et kompleks, som i dag har vist seg å være tre arter. Den danner mykorrhiza med en rekke treslag særlig eik, lind og furu i rike eik-lindeskoger og i lågurt-furuskoger. Den har en utpreget kystnær utbredelse. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av totalbestand, antatt pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner.

I Stord er den funnet i lågurt-eikeskog på Agdestein.

Elegant småfingersopp

Ramariopsis subtilis (Pers.: Fr.) R.H. Petersen

NT – nær truet

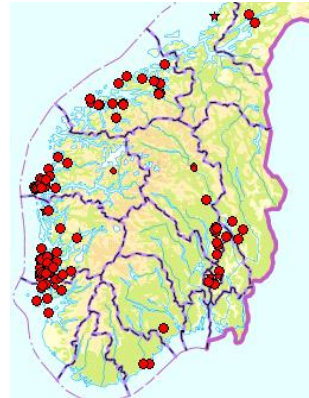
Elegant småfingersopp har og “korallpreg”, men er noe mindre enn rødtuppsoppen og hører til en annen slekt. Den vokser i kalkrike ugjødslede beitemarker, men er og funnet i skog. Den er funnet nord til Troms. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av totalbestand, antatt pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner.

I Stord har den ett funn på Hovaneset.

Vranglodnetunge

Trichoglossum walteri (Berk.) E.J. Durand

VU – sårbar

Vranglodnetunge kan skiller fra de fleste andre jordtungene ved at den er tett besatt med små hår (setae). Den blir opp til 5 cm lang, og har smale ofte vridde fruktlegemer som vokser enkeltvis eller i små klynger primært i ugjødslede kalkrike beitemarker. Den er relativt vanlig på slike lokaliteter i Sunnhordland. Den er rødlistet som *sårbar VU* utfra reduksjon i habitat og bestand. Den er antatt å være en norsk ansvarsart i europeisk sammenheng, og er foreslått som prioritert art (Jordal 2013).

I Stord er den funnet på Hovaneset, Rommetviet/Kyvik, Sævarhagen, Kjølsvikjo/Føyno, Jonavikjo, Nordavikjo, Breidavikjo

I Fitjar er den funnet i Øvrebygda, Levåg og Hanøy

Bittermuserong

Tricholoma acerbum (Bull.: Fr.) Qel

EN – sterkt truet

Bittermuserong er en stor brun musserong, som danner mykorrhiza med eik og trolig hassel og lind, og er derfor knyttet til edellauvskog. Det er antatt at habitatene er gamle mer eller mindre isolerte, reliktpregete (rest)forekomster fra varmetiden. Fra Stord er den kjent fra et gammelt funn, men ble gjenfunnet i 2014 for første gang på mer enn 100 år. Den er rødlistet som *sterkt truet EN* på grunnlag av totalbestand, pågående reduksjon i habitat og bestand, og små delpopulasjoner. Norge har hoveddelen av den nordiske bestanden.

I Stord er den funnet i eikeskog på Agdestein.

Virvelløse dyr

I rødlisten for 2015 er de virvelløse dyrene delt i en rekke artsgrupper. Virvelløse dyr omfatter svært mange arter, men det er få registreringer av slike arter i hele Sunnhordland (Artskart 2017). Dette skyldes mest sannsynlig at det er gjort lite registreringer av slike arter, og at en ofte må være spesialist på de enkelte artsgruppene for å kunne bestemme dem. Under er beskrevet de artene som er funnet i Stord og Fitjar etter 1990, bl.a. en edderkopp som bare er funnet her i Norge. Der er noen få registreringer av bier, humler og biller fra tidlig på 1900 tallet som ikke er tatt med i denne oversikten.

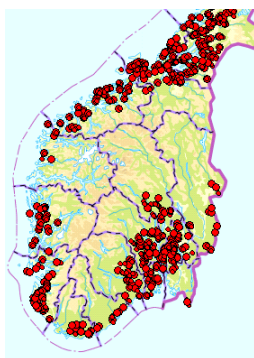
Antallet rødlistede virvelløse dyr i Stord og Fitjar er mest sannsynlig en god del større enn de som nevnes her. På grunn av sin størrelse er de også lett å overse, samtidig som vi betrakter mange av dem som «ekle» og helst vil unngå dem. Det er imidlertid viktig å tenke på at mange virvelløse dyr utøver viktige økosystemtjenester bl.a. pollinering, som utføres av mange tovinger, bier og humler. I dag er «biedøden» et alvorlig problem som vi ikke har noe entydig svar på, men som med stor sannsynlighet skyldes menneskelig aktivitet.

Bløtdyr

Elvemusling

Margaritifera margaritifera (Linnaeus. 1758)

Sårbar VU

Elvemusling finnes i elver og bekker i lavlandet helt til Finnmark (ikke vist i kart), men antall lokaliteter er kraftig redusert og mange bestander har problem med reproduksjonen. Elvemusling har vært kjent fra mer enn 500 lokaliteter, men dette er nå redusert med en fjerdedel. Selv om en del bestander ser ut til å ta seg opp, er det forventet bestandsnedgang i Norge og arten er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

I Fitjar er elvemusling kjent i bekk fra Søretjørna.

Edderkoppdyr

Robertus unguatus Vogelsanger, 1944

Sterkt truet EN

Denne edderkoppen er ny for Norge siden siste rødliste, og eneste kjente lokalitet i Norge er fra Stord. Denne lokaliteten utgjør og den nord-vestligste delen av artens kjente utbredelsen i verden. En regner med at arten er meget lokal og sjelden i Norge, og den er derfor rødlistet som *sterkt truet EN*.

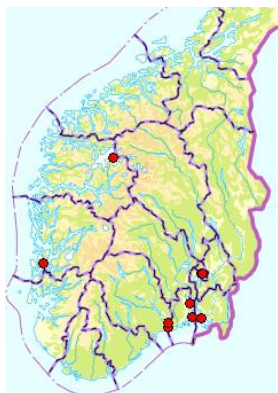
I Stord er eneste kjente funn i landet i Rongabekken myrområde.

Tovinger

Macrorrhyncha flava Winnertz, 1846

Nær truet NT

Denne tovingen hører til soppmyggene, og den har spredte forekomster i Norge. Den er sannsynligvis avhengig av skog med lang kontinuitet med mye død ved i ulike nedbrytningsstadier. Den har spredte forekomster i landskapet, og har sannsynligvis vanskeligheter med å spre seg mellom disse. Den er derfor rødlistet som *nær truet NT*.

I Stord er den kjent fra Sjoalamyra.

Monocentrota lundstroemi Edwards, 1925

Sårbar VU

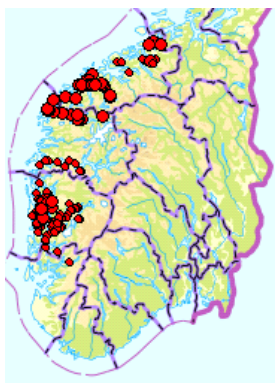
Denne tovingen hører og til soppmyggene, og har som kartet viser spredte forekomster på Vestlandet. Den er knyttet til skog med lang kontinuitet og død ved i ulike nedbrytningsstadier. Den er sjelden med begrenset utbredelse i Norge. Utbredelsen er sterkt fragmentert med begrensede spredningsmuligheter. Den er derfor rødlistet som *sårbar VU*.

I Stord er den funnet på Sjoalamyra.

Liten ramsløkflue

Cheilosia fasciata Schiner & Egger, 1853

Nær truet NT

Denne arten er som navnet sier knyttet til ramsløk der larven spiser ganger i bladene som er lette å oppdage. Den er knyttet til åpen edellauvskog på Vestlandet med god temperatur. Leveområdene er sårbare for gjengroing eller hogst, og den er derfor rødlistet som *nær truet NT*. Den er ikke uvanlig i Sunnhordland der det lokalt er mye ramsløk

I Stord er den kjent fra Tveit og Haukanes på Huglo.

I Fitjar er den kjent fra Sandvikvåg.

Fisk

Fisker er ingen enhetlig dyregruppe slik begrepet tradisjonelt blir brukt, men en samling av virveldyr med ulik avstamning og evolusjonshistorie. Fisker er derfor et praktisk begrep som omfatter virveldyr med permanente gjeller, enten med gjellespalter eller med gjeller mer eller mindre dekket av gjellelokk. Det som til vanlig kalles fisker består av fire hovedgrupper: slimåler (*Myxini*) som verken har kjever eller ekte virvler, niøyer (*Petromyzontiformes*) som mangler kjever, bruskfisker (*Chondrichthyes*) og den mest tallrike gruppen beinfisker (*Osteichthyes*).

Det er kjent totalt 332 fiskearter i Norge (47 ferskvannsfisker og 285 saltvannsfisker). I europeisk sammenheng har vi den mest artsfattige faunaen av ferskvannsfisk, noe som skyldes sein avsmelting etter siste istid. Grunnet pågående klimaendringer kan fiskefaunaen i Norge på sikt bli endret.

196 arter har vært vurdert for rødlisting, og 17 er havnet på rødlista, deriblant 2 ferskvannsfisk. Det er registrert 17 flere arter av saltvannsfisk i Norge siden 2010, noe som skyldes mer omfattende kartlegging og bedre artskunnskap.

Siden fisk kan bevege seg over relativt store avstander, kan det være vanskelig å fastslå hvilke rødlistearter som finnes i farvannene rundt Stord og Fitjar, og kun tre arter er nevnt på grunnlag av artskart og egne erfaringer. Det er derfor heller ikke formålstjenlig med utbredelseskart.

Ål

[VU - sårbar](#)

Anguilla anguilla (Linnaeus, 1758)

Ål gyter i saltvann (Saragassohavet) og vokser opp i ferskvann. Det er registrert nedgang i antall gytefisk som vandrer tilbake til Saragassohavet, noe som skyldes mange negative faktorer. Tall basert på fangst kan tyde på en bestandsnedgang i Norge på ca 50% frem til 2010.

Ål er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av nedgang i bestanden på mer enn 50%. Ål er funnet i flere vassdrag og innsjøer i både Stord og Fitjar.

Brisling

[NT – nær truet](#)

Sprattus sprattus (Linnaeus, 1758)

Brisling forekommer i åpent hav utenfor norskekysten og i norske fjorder. Den norske kystbrislingen synes å ha liten utveksling med havbrislingen i Nordsjøen. Bestanden har store vekslinger i størrelse fra år til år. Bestandsutviklingen ser ut til å ha hatt en nedgang på nærmere 30% fra 2004 til 2013. Det er lite sjanse for at den dør ut, men den er rødlistet som *nær truet NT* ut fra bestandsnedgang.

Den er funnet i farvann rundt Stordøya.

Pigghå

Squalus acanthias (Linnaeus, 1758)

[EN – sterkt truet](#)

Pigghå er hovedsakelig en bunnfisk som lever i kystnære strøk i det nordlige Atlanterhav. Langs norskekysten opptrer pigghå til visse tider i store mengder, noe som bl.a. skyldes vandringer både på grunn av beiting og reproduksjon. Fangststatistikk viser en jevn og markant nedgang i bestanden siden 1960 tallet. I Norge er det en mer enn 80% reduksjon i fangstene fra 1980. Utdøingsrisikoen synes lav, men den er rødlistet som *sterkt truet EN* ut fra sterk nedgang i populasjonen siste 10 år. Den er fanget i garn i bl.a. Langenuen

Pattedyr

Gruppen pattedyr er ingen stor gruppe i Norge med kun 73 arter knyttet til Fastlands-Norge og havområdene. Av disse står 24 på rødlista. Det er rovpattedyrene som utgjør den største gruppen med 20 arter i Fastlands-Norge. Flere av rovpattedyrene er i dag regulert av Stortinget når det gjelder bestandsmål, noe som automatisk gjør at de havner på rødlista. Antall pattedyr på Stordøya er ikke så høyt, og kun to arter som lever her står på rødlista. Utbredelseskart er ikke tatt med da dette ikke er formålstjenlig for disse to artene.

Oter

Lutra lutra (Linnaeus, 1758)

[VU - sårbar](#)

I følge rødlisten er Oter i dag hovedsakelig å finne i de nordlige og sentrale deler av landet, og forekommer sjelden sør for Bergen. Imidlertid er det flere observasjoner av oter på Stordøya de siste årene. Den holder i hovedsak til i kystområder, men finnes også i innlandet. Bestanden av oter ser ut til å ha gått ned med rundt 40% mellom 1990 og 2013, men dette er befengt med stor usikkerhet. Oter er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av pågående bestandsnedgang. Oter er observert i Stord i Huglavikjø, i Flono og på Nautøya. I Fitjar er den observert ved Skatholmen.

Hare

Lepus timidus (Linnaeus, 1758)

[NT – nær truet](#)

Hare er utbredt i hele Norge og finnes i alle fylker og er vanlig å jakte på. Jaktutbyttet har imidlertid falt dramatisk fra 1990 og frem til i dag. Aktuelle årsaker til den store endringene kan være klimaendringer, effekter av jakt, predasjon og parasitter, konkurranse med andre planteetere og næringstilgang og habitatendringer. Hare er i dag rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av en bestandsreduksjon på 15%. Hare finnes både i fjellet og i lavlandet i Stord og Fitjar.

Fugl

Det er registrert ca. 500 fuglearter i Norge, inkludert Svalbard. Dette inkluderer en rekke arter som bare sporadisk har vært her. Totalt har 259 arter blitt registrert hekkende i Fastlands-Norge.

Fugler er tilpasningsdyktige og hekker i de fleste habitater. Små arter har en levetid på noen få år, mens større arter særlig knyttet til marine næringskjeder, kan leve betraktelig lengre. Noen arter er mer spesialiserte enn andre, og det er gjerne disse som er mest utsatt for endringer i leveområdet. Mange arter er trekkfugler, som overvintrer lengre sør, men hekker i Norge. Disse artene påvirkes selvsagt også av forhold under trekket og i de landene de overvintrer.

På rødlista finner vi 82 arter for Fastlands-Norge. Små hekkebestander er en årsak for 43 av artene. Ca. ¼ av artene på rødlisten er mer tallrike, men er her på grunn av nedgang i hekkebestanden.

Fugl er godt registrert i databaser på grunn av stor aktivitet blant hobbyornitologer. Fugl er også svært mobile, og utbredelseskart blir derfor lite informative og er ikke tatt med her. Hele 19 fugler som hekker på Stordøya er på rødlisten, og er presentert under. Spesifikke hekkeområder er bare sporadisk tatt med fordi dette kan variere fra år til år, og for mange rovfugler er hekkeområder unntatt offentlighet. Mange av vadefuglene er imidlertid registrert i Vestbøstادتjødna fuglereservat i Fitjar.

Hønehauk

[NT – nær truet](#)

Accipiter gentilis (Linnaeus, 1758)

Hønehauk er en relativt vanlig rovfugl i skogsområder i hele landet. Den foretrekker gammelskog med furu og gran, og hekker oftest i store grove trær. Voksne fugler er oftest standfugler, mens unge fugler bl.a. ofte trekker ut mot kysten. Hønehauken er en av rovfuglene som ikke har hatt bestandsøkning i Norge etter fredning av rovfugler i 1971, men derimot en nedgang. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av dette.

Den hekker en rekke steder både i Stord og Fitjar.

Bestanden er lik det den var i 1990 og alle kjente reviområdene er i dag i bruk.

Hubro

[EN – sterkt truet](#)

Bubo bubo (Linnaeus, 1758)

Hubro er den største uglearten i Norge, og den hekker spredt hovedsakelig langs kysten. Den hekker i ulike habitat fra treløse kystområder til skogs- og fjellområder. Eldre fugler er stasjonære, mens ungfugl kan fly over store avstander. Bestanden ser ut til å være relativt stabil den siste 20-årsperioden. Kunnskap om bestandsendring er imidlertid usikker, og en kan ikke utelukke at det har vært nedgang i bestanden. Det er en av grunnene til at hubro er rødlistet som *sterkt truet EN*.

Hubro er kjent fra Fitjar og Stord, men det er ikke hørt lokkerop (sang) verken i Stord eller Fitjar de siste 10-15 årene.

Bergirisk

[NT – nær truet](#)

Carduelis flavirostris (Linnaeus, 1758)

Bergirisk hekker langs hele Norskekysten, men også i berglendte områder i innlandet, selv om den er mer fåtallig i fjellet. De fleste trekker om høsten og overvintrer rundt Nordsjøen. Det finnes ikke landsdekkende oversikter over bestanden, men noen rapporter tyder på at det har vært en bestandsnedgang på 2000 tallet. Habitat langs kysten trues i dag med gjengroing. Det blir derfor ansett som mulig at det pågår en bestandsnedgang av bergirisk, og den er derfor rødlistet som *nær truet NT*.

Bergirisk er registrert både i Fitjar og i Stord, men er ikke observert de siste årene

Åkerrikse

[CR – kritisk truet](#)

Crex crex (Linnaeus, 1758)

Åkerrikse hekker fåtallig og spredt langs kysten. Den er knyttet til frodig kulturmark som eng og åker, men og fuktige enger og starrmarker ved sjø og ferskvann. Bestanden i Norge er liten, men det har vært registrert en økning i syngende hanner de siste årene. Mange av disse forblir imidlertid uparet. Gjennomsnittlig antar man at det hekker rundt 25 par i Norge. Gjengroing og mer intensive driftsformer i jordbruket er en viktig trussel mot arten. Åkerrikse er rødlistet som *kritisk truet CR*, på grunnlag av det lave antallet av hekkende individer. Den er årlig å høre på Fitjar, men sjelden mer enn en syngende hann.

Gjøk

[NT – nær truet](#)

Cuculus canorus (Linnaeus, 1758)

Gjøk hekker i Norge over store deler av landet. Gjøk er en reirparasitt, og den viktigste vertsfuglen er heippiplerke, noe som gjør at tyngdepunktet for utbredelsen av gjøk faller sammen med heippiplerken. Gjøken trekker om høsten til tropisk Afrika. Takseringer viser en svak bestandsnedgang de siste 20 årene. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av dette.

Gjøk hekker både i Stord og Fitjar men har hatt tilbakegang de siste årene.

Taksvale

[NT – nær truet](#)

Delichon urbicum (Linnaeus, 1758)

Taksvale er kjent hekkende i hele landet. Den finnes fra lavlandet opp til skoggrensen. Den hekker i kolonier ofte i bergvegger, husvegger og broer. I Norge har hekkebestanden hatt en svak nedgang de siste årene med en årlig nedgangsrate på 3,4 %. Den er derfor rødlistet som *nær truet NT* ut fra svak nedgang i bestanden.

Taksvale er kjent både fra Stord og Fitjar men har hatt en markant tilbakegang.

Gulspurv

[NT – nær truet](#)

Emberiza citrinella (Linnaeus, 1758)

Gulspurv er vanlig i kulturlandskapet over mesteparten av landet. Den er i hekketiden knyttet til kantsoner for fødesøk og tett vegetasjon for hekking. Hos oss overvintrer den stort sett, men trekker delvis til Vest-Europa. Data tyder på en svak nedgang i bestanden, og arten er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av dette.

Den er kjent fra både Stord og Fitjar men har hatt en markant tilbakegang.

Sivspurv

[NT – nær truet](#)

Emberiza schoeniclus (Linnaeus, 1758)

Sivspurv hekker i største deler av landet, særlig i våtmarker i lavlandet og busk-rike ofte fuktige områder i fjellet. Data fra takseringer viser en årlig svak tilbakegang på 3,4 %. Arten er rødlistet som *nær truet NT* basert på en ikke kortvarig reduksjon i bestanden.

Sivspurv er kjent både fra Stord og Fitjar og er årlig rugefugl i Fitjar.

Lirype

[NT – nær truet](#)

Lagopus lagopus (Linnaeus, 1758)

Lirype finner vi hovedsakelig i fjellet og i fjellbjørkeskogen. Den er en standfugl og finnes over hele landet. Bestandsstørrelsen varierer mye fra år til år. Det har i perioden 2007-2015 vært en betydelig bestandsreduksjon i størrelsesorden 55%. Antall felte fugl er redusert med ca. 65 % de siste årene. Den er rødlistet som *nær NT* truet basert på antatt bestandsnedgang. Den er kjent fra både Stord og Fitjar, men har hatt en sterk tilbakegang de siste årene.

Fiskemåke

[NT – nær truet](#)

Larus canus (Linnaeus, 1758)

Fiskemåke er vanlig over hele landet og hekker fra kysten og helt til høgfjellet. Den kan finnes både i nærheten av saltvann- og ferskvannsbiotoper. Den hekker og på hustak i byer og tettbygde strøk. De fleste individene overvintrer i Nordsjøen, men mange overvintrer og langs kysten særlig på Vestlandet. De siste 30 årene har det vært en omfattende nedgang i kystbestanden på Vestlandet. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av antatt bestandsnedgang på landsbasis på nær 20 %.

Fiskemåke er en relativt vanlig måke både i Stord og Fitjar.

Gresshoppesanger

[NT – nær truet](#)

Locustella naevia (Boddaert, 1783)

Gresshoppesangeren har en nord-vest grense for den europeiske forekomsten i Norge. Første registrering av hekking ble gjort i 1967. Den er i hekketiden knyttet til fuktige områder med

Rødlistearter i Stord og Fitjar samt litt generelt om natur og sjeldne naturtyper i Sunnhordland

frodig gress- og urtevegetasjon og innslag av busker. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av et lavt antall hekkende individ, Gresshoppesanger er kjent fra Vestbøstادتjødno i Fitjar og er årlig rugefugl her.

Storspove

[VU - sårbar](#)

Numenius arquata (Linnaeus, 1758)

Storspove hekker langs kysten i store deler av Norge, men også i innlandet. Den lever i åpent landskap både på dyrka mark og i lyngheier, myrer og strandenger. Den overvintrer i hovedsak i England. Data tyder på en årlig nedgang i populasjonen på 4,4 % de siste 15 årene. Den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av denne bestandsnedgangen. Storspove er kjent både fra Stord og Fitjar, forekomsten er stabil og den ruger årlig i Fitjar.

Vannrikse

[VU - sårbar](#)

Rallus aquaticus (Linnaeus, 1758)

Norge har bare en liten bestand av vannrikse, da det er i nordkanten av utbredelsesområdet til arten. Den hekker spredt og fåtallig i sørlige deler av Østlandet og langs Vestlandskysten. Den hekker i næringsrike ferskvann med mye vegetasjon særlig takrør. Den overvintrer normalt i Vest Europa og langs Middelhavskysten. Kunnskap om bestandsstørrelse i Norge er begrenset, men den er rødlistet som *sårbar VU* på grunnlag av lavt artsantall. Den er kjent både fra Stord og Fitjar, særlig Vestbøstادتjødna.

Sandsvale

[NT – nær truet](#)

Riparia riparia (Linnaeus, 1758)

Sandsvalen hekker i lavereliggende områder i største deler av landet. Den er kolonihækker som graver reir i sandtak, veiskjæringer og elvekanter. Den overvintrer i Afrika sør for Sahara. Den hekkende bestanden har hatt en tydelig nedgang på 10-15 % de siste ti årene. Utbredelsesarealet har også gått tilbake. Den er rødlistet som *nær truet NT* på grunnlag av denne bestandsreduksjonen. Sandsvale er kjent både fra Stord og Fitjar, har vist tilbakegang, men har stabil forekomst fra år til år.

Ærfugl

[NT – nær truet](#)

Somateria mollissima (Linnaeus, 1758)

Ærfugl hekker langs hele norskekysten fra ytterst til innerst i fjordene. Den hekker i kolonier og er utpreget stasjonær. Data antyder nedgang i den norske hekkebestanden på 15-30% de siste 15 årene. På grunnlag av dette er ærfugl rødlistet som *nær truet NT*. Den er kjent både fra Stord og Fitjar, og er årlig rugefugl i Fitjar.

Makrellterne

[EN – sterkt truet](#)

Sterna hirundo (Linnaeus, 1758)

Makrellterne hekker langs hele norskekysten, men hovedbestanden finnes i Sør-Norge. Den forekommer både ved ferskvann og i sjøvann, og den overvintrer langs kysten av Vest- og Sør-Afrika. Den har i dag nesten forsvunnet som hekkefugl langs kysten i Sør Norge, mens den noen steder ser ut til igjen å være i vekst. En bestandsnedgang på 50-80 % for Norge gjør at den er rødlistet som *sterkt truet EN*. Den er kjent både fra Stord og Fitjar, men er i dag helt borte fra den sørlige delen av øya. Ruger trolig i Fitjarøyane.

Tyrkerdue

[NT – nær truet](#)

Streptopelia decaocto (Frivaldszky, 1838)

Tyrkerdue etablerte seg hekkende ved byer og tettsteder i Norge på 1950-60 tallet. Bestanden vokste frem til 1980, men så har det vært en kraftig bestandsnedgang frem mot tusenårsskiftet. Kunnskap om hekkebestand i Norge er begrenset, og arten er derfor rødlistet som *nær truet NT*. Tyrkerdue er kjent både fra Stord og Fitjar og har hatt en liten oppgang.

Stær

[NT – nær truet](#)

Sturnus vulgaris (Linnaeus, 1758)

Stær er en kjent og kjær art i Norge som viser at vår og sommer er i anmarsj. Den er knyttet til åpne jordbruksområder med kortvokst vegetasjon. Her lever den av mark og insekter som den finner på bakken. Den hekker gjerne i kolonier i hulrom ofte under takstein og lignende. Den tilbringer vinteren i England. Data viser en årlig tilbakegang i bestanden på rundt 2% de seinere årene. En nedgang er også registrert i resten av Europa. På grunnlag av dette er den rødlistet som *nær truet NT*. Den er en vanlig fugl i kulturlandskapet både i Stord og Fitjar, men har de siste årene vist en markant tilbakegang.

Vipe

[EN – sterkt truet](#)

Vanellus vanellus (Linnaeus, 1758)

Vipen sitt opprinnelige habitat har vært strandenger, men den er i dag en vanlig fugl i kulturlandskapet i store deler av Norge, og kan hekke helt opp i lavalpin sone. Vipa i Norge overvintrer stort sett i England. De siste tiårene har den hatt en markant tilbakegang i hekkebestanden på 4,4% årlig, noe som betyr en total reduksjon på ca. 45 %. Nedgangen ser ut til å ha vært enda større de siste ti årene. Denne kraftige reduksjonen gjør at vipa er rødlistet som sterkt truet EN.

Den er kjent fra kulturlandskapet både i Stord og Fitjar, men har de siste årene vist en markant tilbakegang.

Litteratur

- Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Bendiksen, E., Jordal, J.B., Svalheim, E.J., Vandvik, V., Velle, L.G., & Øien, D.-I. 2016. Dokumentasjon av NiN versjon 2.1 tilrettelagt for praktisk naturkartlegging i målestokk 1:5000. Natur i Norge, Artikkel 8 (versjon 2.1.0): 1–303. (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Direktoratet for naturforvaltning 2013. Faggrunnlag for kystlynghei – med sikte på utvelgning til utvalgt naturtype. http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/multimedia/faggrunnlag_kystlynghei_feb_2013.pdf
- Direktoratet for naturforvaltning 2012. Handlingsplan for utvalgt naturtype – hule eiker. http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/2762/DN-rapport-1-2012_net.pdf
- Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for slåttemark. [http://miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/95/DN_handlingsplan_2009-6_net%20\(2\).pdf](http://miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/95/DN_handlingsplan_2009-6_net%20(2).pdf)
- Elven, R. 2001. Havstrandvegetasjon. I Fremstad, E. & Moen, A. (red.) Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU. Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2001,4-
- Fadnes, P., Brandrud, T.E. 2016. Stor forekomst av hvit skogfrue *Cephalanthera longifolia* i lågurteik-lindeskog i Tysnes, Hordaland, samt litt om artens økologi og skjøtselsbehov. Blyttia 74: 217-224.
- Fadnes, P. 2016. Dvergålegras *Zostera noltei*. Ny, stor forekomst funnet i Gripnesvågen i Tysnes kommune. Blyttia, 74: 119-125
- Fadnes, P. 2015. Bustsivaks *Isolepis setacea*, Reetablering av ødelagt lokalitet og nye funn av arten i Sunnhordland. Blyttia 73(3), 156-160.
- Fadnes, P. 2010. Dvergålegras *Zostera noltei* i Stord kommune – på vei ut? Blyttia 68: 278-285.
- Fadnes, P. 2009. Gjenfunnet etter 72 år – mer om soleigro *Baldellia repens* i Sunnhordland. Blyttia 67 (1) s. 60-62
- Fadnes, P. 2007. Status for fire rødlistede karplanter knyttet til ferskvann i Stord kommune. Blyttia 65. (4) s. 260-269
- Fadnes, P., Haug, A. Vatten, A. 2000. Stor forekomst av havburkne *Asplenium marinum* registrert på Huglohammeren i Stord kommune. Blyttia 65 (1).
- Fremstad, E., 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12:1-279
- Fremstad, E. & Moen, A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet. Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2001-4
- Gaarder, G. og Jordal, J.B. 2016. Fattig boreonemoral regnskog og andre naturtyper påvist i Hordaland 2014-2015. Miljøfaglig Utredning. Rapport 2016-03. 35 s.
- Haug, A. Fadnes, P. 2000. Kuriøst funn av hjortetunge *Asplenium scolopendrium* på Stord. Blyttia 58: (3-4)
- Henriksen, S. & Hilmo, O. (red) Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken. Norge.
- Jordal JB, 2013. Naturfagleg utgreiing om truga beitemarkssoppar, med forslag til utval av prioriterte artar. Rapport J. B. Jordal nr. 2-2013. 46 s.
- Lundberg, A. 2013. Dvergålegras *Zostera noltei* i Noreg. Utbreiing, økologi, tilstand og tiltak. Blyttia 71:97-114.

- Moe, B. Fadnes, P. 2008; Kartlegging og verdisetting av Naturtyper i Fitjar og Stord. –Fitjar og Stord kommunar, Fylkesmannen i Hordaland og Høgskolen Stord/Haugesund. MVA-rapport 2/2008. 133s.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk. Hønefoss.
- Rabben, J. Aarø, K.L. 2016. Blomar i Sunnhordland. Harpiks forlag 2016.
- Svalheim, E. 2012. Oppfølging av handlingsplan for slåttemark. Midtveisrapport for perioden 2009 t.o.m. 2011. Bioforsk Rapport 7(167):60s.
- Sørensen, J. 2013 Kongsbregne *Osmunda regalis*: første funn i Bømlo, Hordaland: Blytia 71: 174-179
- Sørheim, K. 1969. Floraen på Stord, med tillegg om fuglelivet og dyrelivet på staden. Eide forlag, Haugesund.

Denne rapporten er et forsøk på å gi en oversikt over alle rødlistearter som er kjent fra kommunene Stord og Fitjar basert på den siste rødlisten fra 2015.

I tillegg er det tatt med en del generell informasjon om naturen i Sunnhordland og sjeldne og rødlistede naturtyper som finnes i de to kommunene.

Mange arter er presentert med bilder, mens de fleste artene har utbredelseskart og lenke til rødlisten.

Arter som er funnet før 1990 og ikke registrert seinere, er ikke tatt med i oversikten med noen unntak innenfor karplantene.

Det kan ikke garanteres at noe ikke er utelatt, men oversikten er basert på egen inventering og søk i tilgjengelige databaser.

I dag er det kjent totalt 142 rødlistede arter i de to kommunene; 25 karplanter, 52 sopp, 28 lav, 7 moser, 1 alge, 19 fugl, 3 fisk, 2 pattedyr og 5 virvelløse dyr.

Særlig innenfor artsgruppene sopp og lav har kunnskapen om mangfoldet de siste årene økt betraktelig, mens andre grupper som virvelløse dyr sannsynligvis er underrepresentert på grunn av mangelfull kartlegging.